

Világok

1994. május

Tartalomjegyzék

Anyák napi köszöntő	3
Bartha Zsuzsanna: Elnökségi tudósítás	3
Bartha Zsuzsanna: Országos Küldöttközgyűlés – 1994	8
Jász-Nagykun-Szolnok megyei hír	
Kelemen Pálné írása nyomán: A beváltott ígélet	13
Tudományos ülés az MVGYOSZ fennállásának 75. évfordulója alkalmából – 1993 október, III. rész	14
Bartha Zsuzsanna:	
A szeretet és a nyugalom szigetén jártam, avagy látogatás a Vakok Napközi Otthonában	16
Pályázati felhívások	18
Mottl Ágnes: Kulturált szórakozás	19
Kárpáti Tünde: Esős vasárnap – zenével (koncertkrónika)	20
Törődjünk többet egészségünkkel!	
Kiss János: Amit a kórokozókról tudni kell	22
Évfordulók nyomában	
Lak István: 400 éve halt meg Balassi Bálint	23
TOTÓ	25
Naderi Szima: Okos kutya? Buta kutya?	26
Dr. Földi János: Görög monda (töredékes)	28
Meghívó	29
Semseyne Legeza Ilona könyvismertetője	
Gabriel Garcia Márquez: Száz év magány	30
Felhívások, közlemények	32
Lak István: Végso búcsú Györkös Jánosnétól	33
Hirdetések	34

A Magyar Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetségének havi folyóirata. Felelős kiadó: Erhartné dr. Molnár Katalin. Kiadóhivatal: MVGYOSZ 1146 Budapest, Hermina út 47. Felelős szerkesztő: Bartha Zsuzsanna. Készült a Signatura Ipari Termelő és Szolgáltató Kft. nyomdájában 1300 példányban. Felelős vezető: Rózsavölgyi László. ISSN: 0209-6765.

Tisztelettel és szeretettel köszöntjük az édesanyákat sorstársunk erre az alkalomra írt szép versével.
(a szerkesztőség)

Vad Zsigmond Május első vasárnapja

*Bársonyos hajnal mögül bukkannak elő
a fényes mosolyú napsugarak fényszálai,
hogy végtelenül finom mozdulatokkal
simítsák végig az üde virágszirmokat,*

*amelyek óvatosan megme-
lengetik*

*a hétköznapi szívek pilla-
natait,
hogy ünnepi színeket fel-
vonultató*

*dallamokat dobogva doboljanak
örömtől kipirult vidámságokat,
melyek széthintik az örök fényt.*

*Az utakra csendes virágosó hull,
a színes tenger fölött illatfelhők
hullámai lehelik a holnap éltetését,
és a kék ég kupolája beborítja
óvó féltéssel a pici másodperceket,
de túl virágon, égen és földön,
túl végtelen időn és téren:
a világ egy arcba sűrűsödik össze,
mely körül éltető világ van,
hisz tudjuk, hogy melegséget
sugárzó varázsa holnap is segít,
segít virágos réteket látni
az életutak mindkét oldalán,
legyen az bármilyen kietlen,
örökké őrökdő fényt bocsát fölé,
és mindig nappal lesz, végtelen tavasz,
mely könnyed lebegésű jövőt ígér,
ahol még az álmok is életre kelnek.*

Bartha Zsuzsanna Elnökségi tudósítás

Az MGYOSZ Országos Elnöksége 1994. március 30-án ülésezett. Igazoltan hiányoztak: dr. Kiss László, Kuminka Györgyné és dr. Szél Lajos.

A tanácskozás alatt vendégként végig jelen voltak a Fejér megyei szervezet részéről Bányóczy István (a megyei szervezet elnöke), valamint Firginé Gyökös Mária (Sárbogárd).

Az első napirend a Fejér megyei szervezet beszámolóját tárgyalta. Hacsek József, a megyei szervezet titkára betegség miatt

nem lehetett jelen, így az elnök képviselte.

Beszámolójukat előzetesen megkapták az elnökség tagjai. (A kivonatos ismertetőt a melléklet tartalmazza).

Szóbeli kiegészítésként még elmondta Bányóczy István a következőket: Hamarosan megoldódik a megyei szervezet azon problémája, miszerint a vakok személyi járadékára jogosító határozatot a Dunaújvárosban lévő szemész főorvos adja ki. Ez azért okoz gondot, mivel a megyeszékhely Székesfehérvár jobban megközelíthető a sorstársaknak, mint a megye távoli csücskében található Dunaújváros. A megyei önkormányzat közgyűlése fogja rövidesen megtárgyalni ezt a kérdést, ahol az

4

MVGYOSZ Fejér megyei Szervezete is jelen lesz.

Fejér megyében a megyei önkormányzat illetékes osztálya továbbra is megküldi azoknak a nevét, akik megkapták a vakok személyi járadékát.

Nagyobb propagandát szeretnének kifejteni annak érdekében, hogy többen előfizessék a *Vakok Világa* c. folyóiratot. A megyében pillanatnyilag négy aktív dolgozó van. A hozzászólások mindegyike elfogadásra ajánlotta a beszámolót. Külön örömmel köszöntötték a móri csoport megalakulását.

További jó munkát kívánva a beszámolót elfogadta az elnökség.

Második napirendként az 1994. március 19-én tartott Országos Küldöttközgyűlésről adott tájékoztatást a főtitkár, majd az elnökség tagjai értékelték a tanácskozást.

Először a küldöttközgyűlés hozzászólásait, javaslatait vitatták meg. Összegzésül a következők hangzottak el:

A küldöttek igen aktívan részt vettek a közgyűlés munkájában. Úgy ítélték meg, hogy az Országos Elnökség igyekszik a problémák elé menni, s a látássérült emberek érdekében mindent elkövetni.

Az elnökség az Országos Küldöttközgyűlésen elhangzottak alapján úgy foglalt állást, hogy az Oktatási- és Kulturális Bizottság foglalkozzon az irodalmi pályáza-

tok kiírásának feltételeivel, a téma megválasztásával. Az is kívánatos, hogy az egyes megyékben irodalmi körök alakuljanak, de ezek csak alulról jövő kezdeményezések révén jöhetnek létre. Az elnökség újból megerősítette azon véleményét, hogy amikor az Ellenőrző Bizottság a hivatal és egy-egy megye kapcsolatát vizsgálja, akkor mindkét felet hallgassa meg. Emellett arra is szükség lenne, hogy az Ellenőrző Bizottság dolgozzon ki bizonyos szempontokat, amelyek alapján tevékenykedik. A titkári-adminisztrációs értekezlet egyik megvitatandó kérdéseként javasolja az elnökség, hogy a fehér bot könnyebb beszerzésének lehetőségét vitassák meg. A másik kérdés-kör, amit ott megvitatásra szánnak a tagdíj. A telefondíj csökkentéssel kapcsolatban az elnökség úgy látná jónak, ha alapítványszerű, egyéni támogatás valósulna meg.

Az Országos Küldöttközgyűlésen elfogadott alapszabály módosítás egységes szerkezetbe foglalását dr. Szőke László már el is készítette. Az értékelést az elnökség jóváhagyta.

Harmadik napirendként dr. Hohl József a számítástechnikai fejlesztések irányairól, valamint a segédeszköz pályázatok elbírálásának szempontjairól adott tájékoztatást.

A Segédeszköz Bizottság a szempontok kidolgozásakor abból indult ki, hogy minden szövetségi tagnak jogában áll a segédeszközökből részesülni. Eddig inkább a szakmában, a számítógéppel dolgozó értelmiségieknek és a tanuló tagoknak nyújtottak segítséget. Azonban egyre inkább megvalósíthatók olyan feladatok is a számítógéppel, amelyek minden érdeklődő személyes fejlődését szolgálhatják. Így például az olvasás lehetővé válhat a számítógéppel. Azonban folyamatosan nem biztosítható az anyagi feltétel az elosztáshoz, ezért a

konkrét szempontokat a mindenkori elosztás előtt kell megvitatni, amellet, hogy néhány általános elvet is figyelembe kell venni. Minden egyes pályázatkor megalakul egy úgynevezett Elosztási Bizottság.

Az alábbi szempontokat ajánlja a Segédeszköz Bizottság figyelembe venni a pályázatok elbírálásakor az Elosztási Bizottságnak:

- * *Mit kér a pályázó?*
- * *Mire szükséges számára a segédeszköz?*
- * *Mivel rendelkezik már?*
- * *Mikor és milyen jellegű támogatást kapott már a szövetségtől?*
- * *Milyen kapcsolatban áll a szövetséggel és a sorstársaival?*
- * *Rászorul-e a támogatásra?*
- * *Tudja-e használni az eszközöket?*
- * *A pályázat legyen nyilvános.*

Sokszor nehéz helyzetben van a bizottság, mivel teljesen ellenőrizhetetlen még az is, hogy milyen segédeszközzel rendelkezik már a pályázó.

A szempontokat összefoglalva úgy ítélte meg dr. Hohl József, hogy aki célszerűen tudja használni a számítógépet, s másokat is segít, az akár többször is kaphat támogatást.

Az elnökség úgy határozott, hogy a segédeszközök elbírálásánál a dr. Hohl József által előterjesztett szempontokat kell figyelembe venni, azzal kiegészítve, hogy a megyei titkárok is nyilatkozzanak az illető pályázóról. A Segédeszköz Bizottság pályázati űrlapot készít, s ezen történjen a pályázatok beadása. A pályázatok mindenkor nyilvánosan kerülnek meghirdetésre a Vakok Világa hasábjain. A fejlesztési irányokat illetően a következőkről szólt az előadó.

A fejlesztés irányairól a Segédeszköz Bizottság hosszasan értekezett. A Segéd-

eszköz Bizottság célmeghatározó, ellenőrző és koordináló szerepet kíván vállalni a számítástechnikai fejlesztések irányainak kijelölésében.

Matolcsi Tamás, látó számítástechnikai szakember, főfoglalkozásuként a szövetség alkalmazottja lett. A bizottság szorosán együtt szeretne vele működni. A számítástechnikával kapcsolatos információk összegyűjtésére és terjesztésére is gondol a bizottság. E téren a hivatal is komoly szerepet vállal. Fél évenkénti megjelenéssel tervezik egy számítástechnikai hangos újság megjelentetését. Érdemes lenne a jelentősebb vakügyi segédeszköz újdonságokról ismertetőket leközzölni a Vakok Világában. A Segédeszköz Bizottság a jövőben is véleményezni szeretne minden olyan nagyobb horderejű segédeszközt, amely beszerzésére igény mutatkozik. Jelentős terve a bizottságnak, hogy a Pascal nyelvről Braille-írásban elkészít egy éven belül egy használható könyvet a számítástechnikával foglalkozó tagoknak.

Ennek érdekében az elnökség úgy határozott, hogy a Segédeszköz Bizottság és Matolcsi Tamás közösen készítsék el ezt a könyvet, amelynek megjelentetéséről a szövetség gondoskodjon. A tájékoztatót meghallgatva az elnökség úgy foglalt állást, hogy a Segédeszköz Bizottság kísérelje figyelemmel a vakok számára alkalmas eszközök megjelenését, beszerzési lehetőségeit, és ezekről szükség szerint adjon tájékoztatást. Az árueledásba megvásárolandó termékekről lehetőség szerint a hivatal szerezze be a Segédeszköz Bizottság véleményét.

Következtek a bejelentések:

- Küszöbön áll a Siket-Vakok Egyesületének megalakulása. Tényleges megal-

6

kulásukat követően kíván az elnökség azzal foglalkozni, hogy milyen formában támogassa őket. Ugyanakkor

Szmolka Jánost, leendő főtitkárt személy szerint már a közeljövőben szeretnék támogatni.

- A debreceni gyengénlátók általános iskolája azzal a kéréssel fordult a szövetséghez, hogy nyújtson támogatást részükre a tanulók nyári táboroztatásához. A többi iskola segélyt kérő levele megérkezése után döntenek konkrétan az összegekről.
- Egy finn vak énekkar érkezik hazánkba és két koncertet ad (március 31-én a szövetség székházában és április 4-én a Batthyányi téri Szent Anna templomban).
- A „Látatlanul” c. rádió műsorban szólni kívánnak arról a jelenségről, hogy a munkahelyeken nagyon nagy a nyomás a teljesen vak gyógymasszőrök ellen. 1994. április 20-án, majd május 3-án a Népjóléti Minisztériumban megbeszélésre kerül sor az Esélyegyenlőségi törvényre vonatkozóan, ahol szövetségünk képviselteti magát.
- A Sérült Emberek Egyesülete a Család éve alkalmából egy kétnapos rendezvénysorozatot szervez, ahová szövetségünket is meghívták.

Az ülés az elnöki zárszóval fejeződött be.

Melléklet

Beszámoló az MVGYOSZ Fejér megyei Szervezetének 1993. évi munkájáról (kivonatos ismertetés)

A megyei szervezet életéről és munkájáról legutóbb 1990-ben számoltunk be. Az

új választásig a régi elnökséggel kellett együttműködni, akiknek a nosztalgiája megnehezítette a munkát.

Az 1992-ben lezajlott egy választás, s reméltük, hogy az új elnökséggel megélénkíthető lesz a megyei szervezet élete. Rendszeressé tettük a családlátogatásokat, s így közelebbről megismerhettük tagjaink életét. Sajnos, az eddig segítséget nyújtó vállalatok megszűntek, avagy átalakultak. A jövőben ezen intézmények anyagi és erkölcsi támogatására már nem számíthatunk. A vak telefonalközpontkezelői munkahelyek egymás után szűnnek meg, mivel más munkakörrel kapcsolják össze, amit a látássérültek nem tudnak ellátni.

Az egykori SZTK Segélyezési Bizottság is megszűnt, amelynek Csabafi Gézáne is tagja volt, aki a látássérültek segélyezési kérvényeit komolyan támogatta. Ez a tény fájdalmasan érintette a megyei szervezetet, mivel ezen a bizottságon keresztül tudtuk rászoruló tagjainkat jelentősen támogatni. Ez a veszteség egy évre vetítve körülbelül 250 ezer forint.

1993-ban adományszámlánkról tizenhat gyermek részére adtunk beiskolázási segélyt, valamint tizenkilenc tagunknak tüzelővásárlásra támogatást mindkét esetben személyenként kettőezer forint összegben. Ruhasegélyt csak a lakosságtól kaptunk, mivel a Vöröskereszt és a Máltai Szeretet Szolgálat elsősorban a menekülteket és a hajléktalanokat támogatta. Nagykereskedelmi áron tudtunk különféle élelmiszeripari termékeket beszerezni, amelyeket kedvezményes áron adtuk tagjainknak. Ezt a tevékenységet folyamatosan végezzük.

Egy három tagú vak családnak oldottuk meg sikeresen régóta elhúzódó lakáscsere ügyét. A segédeszközök támogatására kaptunk összeget az arra rászorultak között osztottuk szét.

A városi és a megyei önkormányzatoktól 50-50 ezer forint támogatást kaptunk adományszámlánkra. 1993-ban adományszámlánkon összesen 279 ezer forint összeg szerepelt, amelyből 150 ezer forintot tartósan lekötöttünk.

Az elmúlt évben október 10-én tartottuk évi rendes közgyűlésünket, amelyen igen sok tagunk részt vett, összesen 293 fő. Dr. Horváth Lajos szemész és dr. Koszorús Béla a nyugdíjas klub jogásza tartottak érdekes előadásokat. Vendégként jelen volt dr. Szőke László, az MVGYOSZ Országos Elnökségének tagja, a Veszprém megyei Szervezet titkára, aki értékes tájékoztatót tartott az elnökség munkájáról.

Székesfehérvárott négy helyen található hangjelzéses lámpa. Komoly gondot okoz, hogy a kisebb településeken élő látássérültekről, akik a vakok személyi járadékában részesülnek, nem kap tájékoztatást a megyei szervezet. Ezeket az embereket igyekeznek felkutatni. A másik, megoldásra váró probléma az, hogy a vakok személyi járadékára jogosító határozatot a Dunaújvárosban, amely a megye legtávolabbi részén található, lévő szemész főorvos állapíthatja meg. Sajnos, ezen a gondon sem a városi, sem pedig a megyei önkormányzat egyelőre nem tud segíteni.

A megyei szervezet irodáját 1993-ban 1874 személy kereste fel a legkülönbözőbb ügyekkel.

Az 1993. novemberében tartott elnökségi ülésen Gerencsér Vilmos elnök bejelentette, hogy ezen tisztségéről, valamint elnökségi tagságáról is lemond egészségi állapota miatt. Utódjául Bányóczky Istvánt választották meg a Fejér megyei szervezet elnökének.

1993. november 20-án Mórahalmon megalakult a megyei szervezet első körzeti csoportja,

amelynek vezetője Kampos Istvánné lett, aki már eddig is nagyon sokat tett sorstársaiért.

A Fejér megyei szervezet adminisztrációs munkáját Csabafi Gézáné végzi nagy lelkiismeretességgel napi négy órában.

A „Telefonnal a rászorultakért Alapítvány”-tól négy tagunk kapott támogatást.

A Vakok Világa síkírású előfizetőinek száma 25 fő, pontírásban pedig négyen olvassák. A lap kézbesítésében sok probléma van. Hiányosan, illetve egyáltalán nem kapják meg az előfizetők a folyóiratot.

A területünkön szétszórta él, többségében magas életkorú tagság következtében kulturális és sporttevékenységgel nem dicsekedhetünk. Havonta egyszer, szombat délután tartunk összejeveteleket, amelyeket tagjaink szeretnek, s még vidékről is szívesen eljönnek. Kirándulásokat is szeretnénk volna szervezni, de erre egyáltalán nincs igény.

1994. évi terveink között szerepel a családlátogatások folytatása, valamint további körzeti csoportok megszervezése. Bicskén már eléggé előrehaladott állapotban van a körzeti csoport megalakítása. Dunaújvárosban és Sárbogárdon is szeretnénk létrehozni hasonló csoportokat, amint alkalmas személyeket és helyiségeket találunk.

A rendelkezésre álló adományokból továbbra is segíteny kívánjuk a tanulókat és a rászorult sorstársakat.

Az elmondottakhoz tartozik még, hogy a megyei elnökség tagjai közül hárman aktívan dolgoznak, egy fő vidéken él, egy pedig sokat betegeskedik. Ezért a munkák zöme a titkárra és az elnökre marad. Ennek ellenére igyekezünk mindent megtenni a vakügy szolgálatában. ● ● ●

Országos Küldöttközgyűlés — 1994

Igazi napsütéses tavaszra ébredtünk március 19-én, József napján. A Magyar Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetségének küldöttei Budapesten, a székházban éves közgyűlésüket tartották ezen a napon. A közgyűlés kiváló alkalom az Országos Elnökség, a szövetség tagjait reprezentáló küldöttek, a hivatal dolgozói és a megjelenő társintézmények, valamint az egyéb kormányzervek közötti párbeszédre. Sajnálatos módon, annak ellenére, hogy mindegyik parlamenti párt kapott meghívót, mindössze az SZDSZ képviseltette magát dr. Szigeti György személyében, aki egyúttal mint a szövetség elnöke köszöntötte a megjelenteket.

Vendégként jelen volt Hermányi Pálné, a Népjóléti Minisztériumtól, és Temmel Márta, a Vakok Állami Intézete képviselőjében. Helesfai Katalinnak, a Vakok Általános Iskolája igazgatónőjének, valamint Jankó-Brezovay Pálnénak, a budapesti gyengénlátók iskolája igazgatónőjének köszöntő levelét felolvasták a küldötteknek.

A közgyűlésen 113 szavazati joggal rendelkező küldött jelent meg, így a tanácskozás határozatképes volt.

Előljáróban az elnök arról beszélt, hogy az MVGYOSZ elmúlt évi tisztújító választásán az új elnökség részéről elhangzott néhány vállalás. Ezek között szerepelt, többek között az is, hogy megpróbálnak lépéseket tenni a szövetség anyagi helyzetének javítása érdekében. Ebben az évben sikerült az állami támogatást az infláció üteménél nagyobb mértékben növelni. Az elnökség megpróbált az érdekérvényesítés minden olyan fórumán jelen lenni, ahol rólunk van szó, ahol a mi ügyünkben dön-

tenek. A törvényhozás keretében sikerült olyan intézkedéseket keresztül vinni, amelyek a sorstársak életkörülményeinek legalább a szinten tartását biztosíthatják. Ezek közé tartozik pl. a vakok személyi járadékának egységesítése az idén március 1-től. Ez 20 ezer olyan látássérült személyt érint, akiknek a személyi járadéka eddig még nem érte el a háromezer forintot. Részükre ez a járandóság az említett összegre kiegészült. A változás a korábban megszerzett jogokat nem érinti. Az intézetben élők is megkapják ezentúl a járadékot, de természetesen a fizetendő ellátások megállapításakor figyelembe veszik ennek összegét. A vakok személyi járadéka a jövőben a nyugdíjaktól elkülönítetten, de azokkal megegyező mértékben lesz gondozva állami költségvetési keretből. Hangsúlyozta továbbá, hogy a fogyatékosok ügye, beleértve a látássérülteket, nem lehet pártpolitikai csatározások kérdése.

Első napirendként az Országos Elnökség beszámolóját vitatták meg. Előzetesen valamennyi küldött írásban megkapta az anyagot.

A beszámolóhoz Erhartné dr. Molnár Katalin főtitkár fűzött szóbeli kiegészítést. Megemlítette, hogy az MVGYOSZ megalakulásának 75. évfordulójáról méltó-

képpen megemlékeztünk. Ezzel tartozunk önmagunknak és a szövetség tevékenységének is. Külön kiemelte, hogy napjainkban, a nehéz gazdasági körülmények miatt a munkanélküliség a látássérülteket is fenyegeti. Ennek ellenére, mégis gondot jelent, ha például Budapesten jelentkezik egy cég azzal az igénnyel, hogy vak munkaerőt foglalkoztatna. Ilyenkor sajnos alig talál a szövetség alkalmas jelentkezőt. Magunkkal szemben is nagyobb elvárásokat kell támasztanunk, hogy a jelentkező munkahelyek valóban foglalkoztatni tudják tagjainkat. A főtitkár szólt arról is, hogy a különféle vakügyi intézményekkel, beleértve az iskolákat is, rendkívül jók a szövetség kapcsolatai. Hangsúlyozta ő is, hogy a szövetség pártoktól és politikától mentesen tevékenykedik, és e szerint kíván a jövőben is.

A kiegészítő után a Fegyelmi és az Ellenőrző Bizottságok vezetői számoltak be a küldöttközgyűlésnek az elmúlt évben végzett munkájukról.

Dr. Kiss László a fegyelmi bizottság elnöke egy még folyamatban lévő vizsgálatról számolt be röviden. Németh Tamás és felesége bejelentése nyomán indult fegyelmi vizsgálat a Homérosz Kórus vezetői ellen. A Fegyelmi Bizottság határozata többszöri ülésezés és az érintettek meghallgatása után megszületett, de a közgyűlés idejére még nem vált jogerőssé. Ezért, hosszas vita és végül is szavazás után, a küldöttek nem kívántak részletesen ezzel az ügygel foglalkozni. (Miután a Fegyelmi Bizottság határozata jogerőre emelkedik, a Vakok Világa hasábjain szó szerint leközlünk — a szerk. megj.).

Péczka János az Ellenőrző Bizottság elnökeként számolt be tevékenységükről. Az Ellenőrző Bizottság jelentését a mellékletben olvashatják.

Beszámolóját követően dr. Jáksó László egészségügyi okokból lemondott az Elle-

nőrző Bizottságban betöltött tagsági viszonyáról, amit a közgyűlés tudomásul vett.

Az Ellenőrző Bizottság jelentését követően szót kért a főtitkár, s a jövőre nézve a következőket ajánlotta annak érdekében, hogy a bizottság korrekten végezhesse munkáját. Kérte, hogy mielőtt a vizsgálataikról végzett jelentéseket a közgyűlés elé terjesztik, a felettestől, azaz a központtól is szerezzenek be információkat. A vizsgálat ugyanis csak úgy lehet teljes, ha mindkét érdekelt felet meghallgatják. Az árueledásra vonatkozóan pedig az alábbi megemlékezéseket tette: A meggyekben, ahol igénylik, már legalább két éve folyik közvetlen segédeszköz-árusítás. Mindig vannak olyan árucikkek, amelyeket leértékelt áron árusítanak. Ezekből az árukból gyakran adnak pl. tombola-játékokra. Az árueledó természetesen munkaköri leírás alapján dolgozik. A Vakok Általános Iskolájától a szülők nem azt az igényt jelezték a szövetség felé, hogy az iskolában legyen a segédeszközökből vásárlásra lehetőség, hanem hogy a szövetségben péntekenként legyen nyitvatartás. Annál is inkább ez a célszerűbb, mivel a gyerek előbb utóbb hozzánk fog tartozni, s nem árt ha időben megismerkedik a szövetség épületével és életével.

A Tolna megyei vizsgálatnál kapcsolatban elmondta még, hogy az adminisztrátorok gyakori cseréje nem magyarázható teljesen az alacsony bérezéssel, hiszen másutt sem magasabbak ezek az összegek.

A főtitkár által elmondottak figyelembe vételével mindkét bizottság jelentését elfogadta a közgyűlés.

Majd megkezdődtek a hozzászólások. Igyekezem összefoglalni mindazokat a témaköröket, amelyeket a felszólalók érintettek.

Szó esett az üdülésekről. Fejér megye

10

olyan kifogással élt, hogy ők kevés beutalót kaptak, viszont a szövetség dolgozói sokat. Dr. Szőke László, az Üdültetési és Braille

Emlékérem Bizottság vezetője válaszában elmondta, hogy az utóbbi néhány évben Fejér megye még a részére leosztott beutalókat sem tudta eladni. A dolgozók közül pedig legalább az üdülők fele egyúttal tagja is a szövetségnek.

Egy másik hozzászóló azt szorgalmazta, hogy a Vakvezető Kutya-képző Iskolán a fiatal munkaerőket jobban fizessék meg, mert ezzel a kiképzés színvonala is emelhető lenne. Az elnök és a főtitkár válaszukban elmondták, hogy az iskolán fiatal, huszonéves hölgyek dolgoznak, s a legalacsonyabb bér is ma már 16 ezer forint. Ugyanakkor megjegyzendő a szövetség valamennyi dolgozója alulfizetett. Az iskolán szeretnék bevezetni, hogy azokkal a fiatalokkal, akik odajönnek kiképzőnek, három évre szóló szerződést kötnek. Ezidő alatt lehetőségük nyílik ezt a másutt nem oktatott szakmát elsajátítani.

Rithnovszky János sorstárs erkölcsi és anyagi rehabilitációját is érintette az egyik hozzászólás. Ez az ügy többször is nyilvánosságot kapott a Vakok Világában. Az erkölcsi rehabilitáció megtörtént, de anyagira nincs lehetőség jogszabályi háttér hiányában.

Fejér megyében még mindig nem megoldott a vakok személyi járadékát megállapító illetékesség kérdése. Ugyanis jelenleg a megye távoli részén lévő dunaújvárosi kórház szemész főorvosa az illetékes ezen határozat megállapítására. A megyei szervezet azon fáradozik, hogy Székesfehérvárra kerüljön vissza az illetékesség, mivel a megye székhely jobban megközelíthető a sorstársaknak. Hamarosan a megyei önkormányzat foglalkozik az ügyel, s remélhetőleg megszületik a megoldás. Az

egyik felszólaló a Braille-kultúra kérdését taglalta. Véleménye szerint tudomásul kell venni, hogy az elektronika és a számítástechnika háttérbe szorítja a Braille-írás jelentőségét. Azt ugyan ő is hangsúlyozta, hogy sok-sok területen nélkülözhetetlen ma is a vak ember számára. Ez utóbbi megállapítás erősítését jelezte a Békés megyei szervezet titkárának hozzászólása, aki azt szorgalmazta, hogy már a gyengénlátók iskoláiban is oktassák a Braille-írást, mert bármikor szüksége lehet rá egy súlyosan látássérült embernek. A válaszból kiderült, hogy a gyengénlátók iskoláiban folyik Braille-írás és oktatás. Emellett a megyei szervezetekben is célszerű a Braille oktatás — hangzott el egy másik felvetés. Jó ötletként értékelték azt a hozzászólást, amely a fehér bot könnyebb beszerzését ajánlotta. Ezen javaslat szerint, jó lenne, ha a megyei szervezetekben vényre vásárolni lehetne fehér botot nagyobb választékban is. Az Országos Elnökség foglalkozni kíván ezzel a javaslattal. A telefondíj csökkentésre irányult egy másik indítvány. Napjainkban, amikor a piacgazdaság egyre jobban tért hódít, ilyen központi jellegű juttatás kivívása már nem lehetséges. Az alapítványi lehetőségeket ajánlatos egyénileg igénybe venni e téren. Végezetül, de nem utolsó sorban az irodalmi pályázatok körültekintőbb kiírását kérte Somogy megyéből az egyik küldött. Ezenkívül szorgalmazta az irodalmi körök megalakulását. Ezzel a szövetség vezetése is egyetért, de csak alulról jövő kezdeményezés révén tartja elfogadhatónak az irodalmi körök megalakítását. A Vakok Világa c. folyóirat előállításának költségeit sokallta még a Somogy megyei küldött. Az erre a felvetésre adott válaszból egyértelműen kiderült, hogy felmérve az összes lehetőséget, még mindig ez a megoldás volt a legkedvezőbb. A síkírású számot előállító nyomda a postázás költségét is magára vállalta.

A hozzászólásokat és az azokra adott válaszokat követően az Országos Küldött-közügyülés 111 igen és két nem szavazattal, tartózkodás nélkül elfogadta az Országos elnökség beszámolóját.

Második napirendként az alapszabály módosításának javaslatát vitatták meg. Ennek a munkának az előkészítésében dr. Hohl József, dr. Szél Lajos és dr. Szóke László vettek részt. A mostani módosítás, a tavalyi közgyűlés határozata értelmében, csak részkérdéseket érint. A módosítások egyik típusa kifejezetten szövegpontosításokat és stilisztikai igazításokat jelent. A második, nagyobb csoportba azok az indítványok sorolhatók, amelyek kidolgozását az időközben bekövetkezett jogszabályi változások, valamint a szervezet működésével kapcsolatos gyakorlati tapasztalatok tették szükségessé. A közgyűlés a módosító javaslatokat pontról pontra részletesen megvitatta, s végül 107 igen, két nem szavazattal és négy tartózkodással elfogadta.

Befejezésül a Budapest és Pest megyei Szervezet elnökségének tagdíjemelésre vonatkozó javaslatát vitatták meg. Érvek és ellenérvek csaptak össze, de továbbra is érvényben maradt az évi 120 forint összegű tagdíj.

Az ötórás tanácskozás az elnök zárásával fejeződött be.

Mellékletek

Vizsgálati jelentés a segédeszköz-ellátás, beszerzés és árueledás vizsgálatáról

- **A vizsgálat célja:** az előző Ellenőrző Bizottság által elkezdett tényfeltárás befejezése. Milyen módon segíti az MGVYOSZ a tagok segédeszközhöz jutását, hogyan szerzi be azokat és miként értékesíti.
- **A vizsgálat ideje:** 1993. június 14 — 1993.

december 11.

Meghallgatások ideje: 1993. június 1. (előzmények), 1993. szeptember 14.

Meghallgatott személyek: Antal Gézáné, belső ellenőr; Bódis Károlyné, főkönyvelő; Cserna Sándor, hivatalvezető helyettes.

- **A vizsgálat eredménye:** A korábban készült feljegyzések, jegyzőkönyvek, a bizottság által elkészített iratok átfogó képet adnak a segédeszköz beszerzésről, ellátásról és az árueledásról.
- **A bizottság észrevételei:**
 - ✗ A belső ellenőr nem végzett szűrőpróba szerű ellenőrzést.
 - ✗ A vizsgálat során hiányos árulistát adott át az árueledó, erről a jelentésben több szó nem szerepel.
 - ✗ A vizsgálat alatt az ügyintéző távolléte miatt nem lehetett a naprakészséget ellenőrizni.
 - ✗ A korábbi árueledó nem kapott munkaköri leírást, (a jelenlegi vajon kapott-e)
 - ✗ Több olyan árú is van raktáron, amelyekből minimális volt az eladás az utóbbi két évben.
 - ✗ A belső ellenőr, 1993. március 31-én készült jelentésében leírt javaslataival a bizottság egyetért.
- **A bizottság javaslatai:**
 - ✓ Ne csak egy személy döntsön a beszerzésekről, kérdezzenek meg több vak embert is.
 - ✓ A Segédeszköz Bizottság vegyen részt a beszerzések, a vásárlások elbírálásában.
 - ✓ Végezzenek piackutatást.
 - ✓ Vidéken továbbra is legyen bizományos árueledás, az árusítás azon az áron történjen, amelyen átvették (több megyéből is jelezték ezirányú igényüket, mivel a megye székhelyeket könnyebben megközelíthetik a vidéki tagtársak, mint

Budapestet).

✓ A Vakok Általános Iskolájában helyezzenek el mintadarabokat, mivel a szülők ott

gyakrabban megfordulnak

✓ A raktáron lévő, nem kelendő árukat leértékelés után el kell adni.

✓ Az árueledásban megtalálható árukat egy raktárban helyezték el, amely elemes órák, elektromos készülékek tárolására is alkalmas

✓ Az áruk kezelését, az áruk eladásáért felelős személy munkakörét az Országos Elnökség egyértelműen szabályozza.

A bizottság a vizsgálat lezárásaként a következő határozatot hozta:

A segédeszközellátás és az árueledás terén két éven belül ismételt vizsgálatot kell tartani.

Vizsgálati jelentés az MVGYOSZ Tolna megyei Szervezetének tevékenységéről

- A vizsgálat célja: Tájékozódás, ismerkedés, tapasztalatszerzés, a gondok és a problémák feltárása.
- A vizsgálat ideje: 1993. november 11-12., Szekszárd.
- A vizsgálat eredménye: A bizottság átfogó képet kapott a megyében működő szervezet tevékenységéről, a vezetőség tagjainak egymáshoz való viszonyáról, kapcsolataikról és az egyesületi munkáról.
- A bizottság észrevételei:
 - ♣ A vezetőség tagjai jól együttműködnek.
 - ♣ Minden lehetőséget megragadnak, hogy sorstársaiknak segíteni tudjanak
 - ♣ Gyümölcsöző kapcsolatokat sikerült kiépíteniük az önkormányzatokkal, a szociális intézményekkel.
 - ♣ A gyakori adminisztrátor váltás egyik oka lehet az alacsony bér is, amit a központ biztosít.

♣ A megyei vezetőség nem elégedett a központból kapott információkkal.

♣ Igénylik a nagyobb segítséget, a gyorsabb és pontosabb tájékoztatást.

♣ Hiányolnak a megye és a központ között egy összekötő személyt.

♣ A megyék közötti kapcsolattartás igénye is felmerült.

♣ Ezekben a kapcsolattartásokban, információcserékben azonban a megyei szervezet sem teszi meg a kellő lépéseket.

♣ Leginkább az foglalkoztatja a vezetőséget, hogy az adminisztrátor távozása után nem kaptak megnyugtató választ a pénzügyi vizsgálat eredményéről.

• A bizottság javaslatai:

★ Az Országos elnökség évente legalább egy alkalommal – az évi taggyűlésen kívül – tegyen látogatást a megyei szervezetnél.

★ A legutóbbi adminisztrátor távozásakor jelentkezett pénzügyi hiányosságok lezárásáról tájékoztassák a megyei elnökséget.

A bizottság tagjai annak a véleményüknek adnak hangot a szerzett tapasztalatok alapján, hogy szükség van az ilyen és az ehhez hasonló vizsgálatokra. Értékes beszélgetésekre kerülhet sor, jó ötleteket ismerhetünk meg, amelyek másutt is hasznosíthatók. A megyei elnökség is megerősítette ezt a véleményt és támogatják a bizottság ezen kezdeményezését.

Az Ellenőrző Bizottság névsora, az újonnan kiegészült tagokkal:

Elnök: Péczka János (Budapest)

Tagok: Bátor Árpád (Veszprém), Demeter Lászlóné (Győr), German Sándorné (Szolnok), Meggyesi Józsefné (Budapest – látó személy), dr. Nagy Sándor (Debrecen), Rózsa Dezső (Debrecen), Szauter Ferenc (Budapest – látó személy), dr. Tóth Miklós (Pécs). ● ● ●

Jász-Nagykun-Szolnok megyei hír

Kelemen Pálné írása nyomán: A beváltott ígéret

A Fehér Bot Napja alkalmából rendezett jótékonysági est vendége volt 1993. október 15-én dr. Tóth Albert országgyűlési képviselőnk. Annak érdekében, hogy személyesen megismerkedhessen a Túrkevén élő vak és gyengénlátó emberek életével, problémáival, novemberben tartott klubösszejevete-lünkre is ellátogatott. Ekkor tett ígéretet arra, hogy meghívja a klub tagjait egy színes programú kirándulásra környékünkre.

A megvalósításra 1994. március 31-én került sor. A kirándulók a Polgármestéri Hivatal előtt gyülekeztek tíz órakor. A helyiek mellett vendégként eljött Kiss Endre, a MVGYOSZ Jász-Nagykun-Szolnok megyei Szervezetének elnöke, valamint a szolnoki Segítő Kezek Klubjától a Sávai házaspár.

Aki nem láthatta a tájat, az is sokat tanulhatott az idegenvezető, Tóth tanár úr, népszerű-tudományos előadásából. Beszélt a vidék múltjáról, az Alföld élővilágáról, a Tisza szabályozásának európai szintű programjáról (1847). Kitért arra is, hogy miért éppen ezen a vidéken alakult ki a fazekasság, mint ősi mesterség. Majd megtekintettük a mezőtúri Fazekas Múzeumot. Az első teremben a Mezőtúrra és környékére jellemző tárgyakban, használati eszközökben gyönyörködhattünk. A második teremben Badár Balázs és Erzsébet munkáit tekinthettük meg, míg a harmadik szoba a mai kor művészeinek alkotásait reprezentálta.

Utunk innen a Körösvölgye Termé-

szetvédelmi Területre vezetett. A peresi bemutató háznál Molnár István gátőr ismertette a látnivalókat. Az 1904-ben épült szivattyúház egykor gőzzel működött, s 1970-ig üzemelt. Másodpercenként 1,7 köbméter vizet emelt át a holtágból a folyóba. A szivattyúterem, hatalmas gépeivel ma kiállító terem, amely bemutatja a táj élővilágát, fényképek és kipreparált állatok segítségével. Az egész kiállítás olyan élethűnek látszik, hogy szinte azt várja az ember, az ott látható madár mindjárt tovább úszik, vagy felrepül. A férfiak a gépeket csodálták és a múlt emlékeinek átmen-tésén oly sokat fáradozó gátőrt faggat-ták, aki készséggel válaszolt kérdéseik-re. A nők inkább az 1983-ban megnyi-tott kiállítási terem tablójától váltak meg nehezen.

Egy újabb ígéret hangzott el itt: újra visszajövünk kora ősszel egy ebédre, ahol halleves, túróscsusza és birkapörkölt lesz a menü mondta vendéglátónk, még akkor is, ha akkor már az Ózdi Kohászati Művek portása leszek.

Majd egy kis fa mellett álltunk meg, amely a rügyeit bontotta. Ennél a fánál Kaán Károly nevét jegyezhetjük meg, aki dunántúli ember létére felismerte, hogy az Alföldet fásítani kell. A fiatalok az ő emlékére ültették ezt a fát.

Visszaértünk Mezőtúrra, ahol a Sörgödörben elfogyasztottuk az ízletes birkapörköltet, s egyúttal jó alkalom kínálkozott a tartalmas beszélgetésekre. Kellemes időben, vidám hangulatban, élményekkel gazdagon tértünk haza.

Tudományos ülés az MGYOSZ fennállásának 75. évfordulója alkalmából – 1993 október,

III. rész

Dr. Gábrriel István

az I. sz. Szemészeti Klinika adjunktusa

A prevenció szükségességéről

Egy olyan témába csöppentünk be mindannyian, ami fölrázza a lelkünket, különösen igaz ez egy olyan ember esetében, aki a szakmában él és gyógyít, de ugyanakkor oktat is.

Engedjék meg, hogy fölhívjam arra a figyelmet, hogy szemészet-oktatás nélkül elképzelhetetlen a prevenció. A régi kollégák elmondhatják, hogy annak idején a szemészetet egy egész éven át tanulták. Azután ez az idő lecsökkent félévre, most, jelen pillanatban három hónapon keresztül zajlik a szemészeti oktatás. Fölmerül a kérdés, hogy ebből mi marad a jövőre vonatkozóan, mi marad a prevenció számára. Gyakorlatilag semmi.

Az Egészségügyi Világszervezet (WHO) természetesen foglalkozik a vakság okaival. Hogy mik ezek? Mindenfajta nagyságrendiség nélkül, a sorrend nem a vaksági statisztika szerint állt össze, íme néhány: Ebben szerepelnek örökletes betegségek, sérülések, fertőző betegségek, anyagcsere betegségek, korunk nagy kihívásai: a cukorbetegség és a magas vérnyomás, a zöld- és a szürkehályog, és még nagyon sok egyéb.

Ezekből szeretnék néhányat kiragadni, pár gondolat erejéig.

A trachoma: jelen pillanatban a világon a legtöbb vak ember a trachoma következtében veszítette el látását. Magyarország

nagyon büszke lehet arra, hogy már 1886-ban hozott egy olyan törvényt, ami rendelkezett a trachoma kötelező gyógyításáról. Ennek köszönhetően a trachoma, ha nem is azonnal, de néhány évtized alatt eltűnt az országból. De ne képzeljük azt, hogy ezt a betegséget végleg leküzdöttük. Gondoljunk csak vissza az 1950-es évekre, amikor Magyarországra jöttek a koreai, majd később a vietnámi vendégmunkások, és hozták magukkal a trachomát. Most is valami hasonló dolog előtt állunk, de reményeim szerint talán nem fog olyan rémesen bekövetkezni. A trachoma tehát napjainkban is komoly probléma lehet.

A gonorrhoea, a kankós szemgyulladás a gyermekeknél okozott vakságot egy időben. Kijelenthetjük, hogy ezeket a betegségeket leküzdöttük, mert van a szülés során egy úgynevezett profilaxis, amivel a gyerekeket megkezelik, s ezután már ezzel a betegséggel nem kell számolni. Természetesen teljesen ez sem igaz, mert az elmúlt időszakban is lehetett olyan betegségekről hallani, amikor elhanyagolták ezt a kötelezően előírt, megelőző beavatkozást, s ezért a betegség mégis felütötte fejét.

Bizonyos férges betegségek: a világon a trachoma után a legnagyobb arányban vakságot okozó betegség. Az ember gondolhatná, hogy miért beszélek én erről Magyarországon, hiszen ez nem fordulhat elő. Az onkocherkozis például egy ilyen fajta férgesség, amikor a férgek belemásznak a szemgolyóba és ott a legkülönbözőbb helyeken megtelepedve gyulladást és vakságot okoznak.

Magyarországon jelentkezett egy beteg, akinek a kötőhártyája alatt összetekeredve egy férget lehetett látni, amit sikerült eltávolítanunk.

Számolnunk kell azzal, hogy utazunk a Távol-Keletre, onnan pedig hozzánk jönnek, s bizony ilyen betegségek előfordulhatnak.

Azzal viszont talán már nem kell számolni, hogy olyan anyagcsere betegségek, mint az A-vitamin hiány olyasmit produkáljon, mint a szaruhártya szétesése. A mi táplálkozási kultúránk mellett ez várhatóan már nem fog előfordulni, de vitaminhiányos betegeink most is vannak, s ezeknek a száma a jövőben gyarapodni fog, azt mindannyian tudjuk.

Az elmúlt időszakban nagyon sok szó esett és esik a genetikai kérdésekről. Számos olyan betegségcsoport van, amely genetikai okkal összefüggésben vaksághoz vezet. Néhány példa: ismerünk olyan esetet, amikor szemgolyó nélkül született a kisgyerek; olyan genetikai megbetegedés is van, ami a szaruhártya rossz felépítéséhez vezetett, s így az szétesett; a zöldhályog is lehet örökletes tényezők következménye; stb.

Hogy jön ide, ezeknek a betegségeknek a kivédéséhez a prevenció?

Úgy, hogy manapság már a genetikai vizsgálatokkal ki lehet deríteni bizonyos betegségeknek a családon belüli halmozódását. Tehát a terhesség ideje alatt bizonyos nőgyógyászati vizsgálatokkal megállapítható, hogy a fejlődő magzat érintett-e egy-egy betegséget illetően. A prevenciónak ezen a téren óriási lehetőségei vannak.

A koraszülöttek rettegett betegsége a fibroplasia. E téren is hatalmas lehetőségei vannak a prevenciónak. Amióta létrejöttek a koraszülöttek számára az intenzív gondozói központok, és olyan gyógyszerek

állnak a rendelkezésre, amelyek tíz évvel ezelőtt még nem voltak, ez a betegség is leküzdhető. A szemorvosnak idejében kell találkoznia ezzel a betegséggel, s akkor segíteni tud, esetleg még műtét is szóba jöhet.

Nemcsak a szemorvosra és az egyszerű szentükörre van szükség, hanem bonyolult műszerezettségre is. Ilyen például az ultrahang diagnosztika. Ez bizony nem olcsó dolog. Egy-egy műszer esetében milliós nagyságrendű összegekről van szó.

A gyermekkorban elvégzett szűrővizsgálatok fontosságát sem lehet eleget hangsúlyozni. Nemcsak azért, hogy megelőzzük a tompalátást (amblyopia), hanem mert ezek mögött a kancsalságok mögött sokszor daganatos betegségek húzódnak meg.

A glaukóma kiszűrése is óriási feladata a megelőzésnek. Gyakorlatilag az kellene hozzá, hogy minden 40 éven felüli ember esetében, aki beteszi a lábát a szemészetre, mérjék meg a szemnyomását. A népességnek majd 4%-a glaukómás. Ez a betegség semmiféle tünettől nem jár az esetek nagyszámában.

Korunk jelentős kihívása a cukorbetegség, ami azzal jár, hogy a szemfenéken olyan elváltozások alakulnak ki, amelyek vaksághoz vezetnek. Hogy ezt elkerülhessük a diabéteszes betegek rendszeres szemészeti vizsgálatára van szükség.

Befejezésül a sérülésekről szólnék, ami ugyancsak tág teret nyit a prevenciónak. Ezek közé sorolható, amikor például mész kerül a szembe. A legfőbb tennivaló, hogy azonnal kimossuk tiszta vízzel szemünket, majd orvoshoz fordulunk. A tompa sérüléseknek is számos változata létezik, amelyek a közlekedési-, az üzemi- és a háztartási balesetknél egyaránt előfor-

dulhatnak. Továbbá gyakoriak még az úgynevezett áthatoló szemsérülések. A szemorvosok mindezeket a sérüléseket

a legmodernebb eszközökkel, a legnagyobb szakértelemmel tudják ellátni.

A mai szemészeti műtők mindegyikében megtalálható az operációs mikroszkóp, amely nélkül a műtét elképzelhetetlen. Ennek ára kb. 3-4 millió forint. A hályog kivonására alkalmas eszköz ára olyan tízmillió nagyságrendet képvisel. A műtétek

során használt varróanyagok szinte alig látszanak. A korszerű szemészeti műtő legmodernebb eszköze pedig egy olyan lézer berendezés, amivel a szaruhártyát lehet átformálni. Ezzel a rövidlátó szeme olyanra varázsolható, hogy nem kell neki szemüveget viselnie. Ennek a berendezésnek az ára 50 millió forint. Jelenleg egyetlen egy ilyen van az országban.

A prevenció egyik alapfeltétele, s ezzel szeretném előadásomat befejezni, az, hogy békében élhessünk és alkothassunk. ● ●

Bartha Zsuzsanna

A szeretet és a nyugalom szigetén jártam,

avagy látogatás a

Vakok Napközi Otthonában

Régóta készültem már ide. Hallomásból, s a lapunkban leközölt felhívásuk nyomán tudtam létezésükről.

Ez év tavaszán alkalmam nyílt személyesen felkeresni őket és beszélgetni Németh Istvánnéval, Ágikával, a napközi vezetőjével, valamint Hontvári Györggyel, a Vakok Állami Intézete igazgatóhelyettesével, és nem utolsósorban azokkal a kedves nénikkel és bácsikkal, akik otthonra leltek itt, ahol elfeledkezhetnek magányosságukról.

Századunk, amely annyi tragédiát és technikai csodát hozott az emberiség részére, sok mindent átformált a múlt tradíciói közül. Így, többek között, a családok szerkezetét, a szülők és a gyermekek kapcsolatát. Az élet ritmusa is felgyorsult: rohanunk, ügyet intézünk, és

szorongunk az információk áradatában. Eközben sokszor elfeledkezünk szeretteinkről, barátainkról, s főként az idősebbekről, akik nagyon nehezen viselik ezt. Arra vágyunk, hogy szeressék őket, de még inkább arra, hogy „fontosak” lehessenek. Sok-sok magányos idős emberről hallhatunk, akiknek nem jut osztályrészül az emberhez méltó megőregedés. Úgy vélem, hogy az 1990-ben beindult Vakok Napközi Otthona tiszteletreméltó kezdeményezésnek bizonyult, s jó néhány idős látássérült embernek megteremtette második otthonát, s visszaadta az életbe és az emberekbe vetett hitét.

A napközi vezetőjét kérdezem a kezdetekről.

— *Hogy is indult ez az egész?*

N. Á.: Miután 1989. októberében megkezdte működését a Családsegítő Központ a Vakok Állami Intézete keretében, felvetődött a gondolat egy napközi létrehozására. Több ezer levelet küldtünk ki a főváros területén élő látássérülteknek. Elmondtuk, hogy mire is vállalkozunk, s kértük, jelezzék, ha szolgáltatásunkat igénybe szeretnék

venni. Végül is 1990. májusában 24 fővel elindultunk.

— *Miként üzemel a napközi?*

— Szombat és vasárnap kivételével minden nap reggel fél nyolctól délután fél négyig vagyunk nyitva.

— *Csak látássérülteket fogadnak?*

N.Á.: Nem. A létszámból nyolc fő teljesen vak, négy halmozottan sérült, a többiek gyengénlátók.

A beszélgetés során kiderült, hogy minden napra terveznek programot, figyelembe véve az aznapi igényeket is. A délelőttök kézimunkázással, szövés-sel és kötéssel, rendszeres felolvasással, beszélgetéssel telnek. A pénteki nap délelőttjét azt „Jockey bácsinak”, azaz a Dallas c. film megtekintésének szentelik. Vannak állandóan visszatérő programjaik is. Ilyenek például a különféle évfordulókról való megemlékezés. Ebbe beletartoznak a jelesebb ünnepek, de a névnapok is. Egy-egy klubdélelőttre ők maguk állítanak össze műsort és adják elő. Máskor viszont, például az anyák vagy az idősek napja alkalmából a Vakok Általános Iskolájának diákjai köszöntik őket. A Városmajori Nyugdíjas Klub is rendszeres vendégeik közé tartozik. De ne feledkezzünk meg a hazai és a külföldi kirándulásokról sem, amelyek nagy sikert arattak és a jövőben is terveznek hasonlókat. Eddig már legalább hat múzeumba látogattak el.

A Vakok Napközi Otthona részére három termet biztosítottunk — mondja Hontvári György igazgatóhelyettes. Nagy örömeinkre szolgál látni és meg tapasztalni, hogy az idejárók kellemes körülmények és kiváló munkatársak között, jó hangulatban töltik az időt. Rendszeresen meglátogatjuk őket és figyelemmel kísérjük életüket, tevékenységüket.

A különféle programok mellett természetesen ebédet is biztosítanak részükre. Nem jelent gondot az sem, ha valakinek valamilyen diétás étrendet kell tartania. Emellett időről időre egészségügyi ellátásban is részesülnek. Két belgyógyász, hetente egyszer szemész, valamint két nővér áll a rendelkezésükre. Rendszeresek a vérnyomás, a koleszterin és a vércukor mérések. Nagy segítség az is számukra, hogy a gyógyszereiket itt helyben felírattathatják, s ki is váltják nekik a receptjeiket. A Vöröskereszt jóvoltából az intézetnek ingyenesen adott ruhaneműkből ők is mindig részesülnek.

A Napközi Otthon létének fontosságára és értelmére a legmeggyőzőbb bizonyítékot az szolgáltatotta, amikor néhány kedves idős hölgy közé csöppentem az egyik teremben. Már ebédhez készülődtek. Boldogan újságolták, hogy nagyon jól érzik itt magukat. Színes programokban, emberséges bánásban van részük, s azt hiszem a legfontosabb, hogy az ő szeretetükre is szükség van itt.

Kértek, hogy feltétlenül hívjam fel mindazoknak a magányos, elhagyatottan élő sorstársaknak a figyelmét erre a kis „szigetre”, ahová érdemes eljönni és ha eljönnek megtalálhatják a nyugodt és békés öregséget.

A Vakok Napközi Otthona mellett létezik egy kis csoport, a Vakok Családsegítő Központja. Legközelebb az ő munkájukkal is szeretném közelebről megismertetni a tisztelt olvasókat.

Végezetül, engedjék meg, hogy májusban, amikor az anyák napját ünnepeljük, külön tisztelettel és szeretettel köszöntsek minden idős látássérült édesanyát. ● ● ●

Pályázati felhívások

Szövetségünk közép- és felsőfokú tanulmányokat folytatók részére az alábbi pályázatokat hirdeti meg:

Szeldhoffer Alapítvány

Az alapítvány tőkéje 20 000 forint. Erre az alapítványra azon tanulók pályázhatnak, akik szociális helyzetüknél fogva anyagi támogatásra szorulnak. Az alapítvány segédeszközök vásárlásához nyújt segítséget, illetve pénzbeli támogatásban részesíti a jó tanulmányi előmenetelű, de szociálisan hátrányos helyzetű tanulókat.

Pályázni az alapítvány éves kamatösszegére lehet.

Mentusz-díj

A Mentusz-díj lekötött tőkéje 500 000 forint. A díj a közép- és felsőfokú tanulmányokat folytató tanulók vakügyi segédeszköz vásárlásához kíván segítséget nyújtani. Középszintű tanulmányokat folytatók pályázati feltételül matematika, fizika, magyar és történelem tantárgyakból legalább 4,5 átlageredményt kívánunk meg. Felsőfokú tanulmányokat folytatóknál egy érvényes félév a pályázat feltétele.

Pályázni az 500 000 forint éves kamatösszegére lehet.

Magyar László Alapítvány

Tőkéje 200 000 forint. Nagy értékű segédeszköz vásárlásához kíván segítséget nyújtani fiatal, vak házaspárok részére.

Pályázni az alapítvány tőkéjének éves kamatösszegére lehet.

A pályázatokat 1994. szeptember 30-ig a MVGYOSZ Rehabilitációs Osztályára kell eljuttatni (1146. Budapest Hermina u. 47. Telefon: 121 0440/109. mellék). Az érdeklődők ugyanitt kaphatnak bővebb felvilágosítást is.

Tájékoztatásul közöljük, hogy a nyertes pályázók a megítélt összegekhez csak 1995. január 15-e után juthatnak hozzá.

Rösler-Morgányi Alapítvány

A Rösler-Morgányi Alapítvány pályázati felhívást tesz közzé vak személyek támogatására.

Pályázni lehet:

- Személyi számítógép és perifériák, olvasó- és beszélő rendszerek vásárlásának támogatására;
- Vakokat szolgáló segédeszközök vállalkozás keretében történő gyártásának támogatására;
- Vakvezető kutya térítésmentes juttatására.

A pályázat tartalmazza:

- a pályázó nevét;
- lakcímét;
- jelenlegi tevékenységét (tanuló esetén az oktatási intézményt).

A pályázatokat a Rösler-Morgányi Alapítvány Kuratóriumának címére (1146 Budapest, Hermina u. 47.) kell eljuttatni 1994. szeptember 30-ig.

A pályázat nyerteseit a bíráló bizottság levélben értesíti. ● ● ●

Mottl Ágnes

Kulturált szórakozás

Ön tudja-e, hogy mekkorát ugrik egy kenguru? Mit gondol, eltévedhetnek-e az ősszel költöző madarak annyira, hogy Afrika partjai helyett Norvégiában kössenek ki?

Ilyen és ehhez hasonló kérdésekre válaszoltak 1994. február 27-én a Magyar Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetségében megrendezett szellemi vetélkedőn.

A verseny után Hirth Ignáccal, a Turista szakosztály vezetőjével, Kelemen Lászlóval, a zsüri elnökével és a győztes csapat egyik tagjával beszélgettem.

— *Kik szervezték a vetélkedőt?*

H. I.: A Turista Szakosztály, amelynek a vezetője vagyok. Ezt a játékot minden évben megrendezzük a nagy érdeklődés miatt. Az ötlet dr. Sziky Lászlóné, Joli néni nevéhez fűződik. Régebben ő készítette a kérdéseket. Sajnos most már nagyon beteg, így átvette a szerepét Kelemen László. A versenyen tavaly tíz, most nyolc csapat indult.

— *Milyen programokat szerveznek még?*

H. I.: Minden hétvégén túrázunk, ha csak nincs nagy esőzés vagy havazás. Az ország minden részét, „átfésültük” már, sőt a szomszédos országokban is jártunk. Az idén nagyobb fába vágjuk a fejszénket: Rómába készülünk. Hat napot töltünk ott, majd Firenzében és Velencében is időzünk néhány napot.

Kelemen László volt a zsüri elnöke és a kérdéseket is ő állította össze, amelyek nagyon ötletesnek és szórakoztatónak bizonyultak.

— *Mi alapján állította össze őket?*

K. L.: Úgy kellett összeállítani a 120 kérdést, hogy ne legyenek túlságosan

könnyűek, de a megválaszolásuk se legyen túlságosan nehéz, tehát megfeleljenek a követelményeknek. A fő szempont az volt, hogy mindenféle témakörből legyen egy-egy kérdés, pl. az irodalomból, a történelemből, a biológiából, a művészettörténetből, a különféle érdekességek közül. Előfordultak beugratós kérdések is, de a játékosok mindenre tudtak válaszolni; nagy gyakorlatuk van már, hiszen a versenyt már kilencedik alkalommal rendezték meg. Számunkra a legnagyobb öröm és egyben a legfontosabb, hogy a résztvevők és a szurkolók élvezik a játékot.

— *Kik alkották az öt fős csapatokat?*

K. L.: A társaság heterogén. Sokan a Vakok Állami Intézetének lakói, sokan pedig a szövetség gyakori látogatói. Eddig általában a budapestiek versenyeztek, most azonban Csongrád megyéből, Szegedről is jöttek.

— *Mi az Ön foglalkozása?*

K. L.: Én már nem dolgozom főállásban sehol sem. Aktív munkaképes koromban 25 éven át a Magyar Tudományos Akadémiánál dolgoztam. Most idegenvezető vagyok, s emellett az idegenvezetőket tanítom. Mellékállásban pedig a Nagy Magyar Lexikon földrajzi témáit szerkesztem. A szövetség szellemi vetélkedőjét csak hobbyként szervezem. Már tíz éve segítek egyéb programok megrendezésében is, így például a kirándulások helyszíneinek kiválasztásában.

A győztes csapatban játszott Papp János, aki kimagasló szellemi teljesítményt nyújtott.

— *A versenyen profi játékosnak bizonyult. Honnan fakad ez a rutin?*

P. J.: Nem is volt kimagasló a teljesítményem most, mert kevés olyan kérdés akadt,

20

ami kifejezetten az én kedvenc témám körébe tartozik. Ez a két terület a sport és a zene. Rögtön a vetélkedő elején volt egy zenei kérdés Beethoven és Schubert kapcsolatára vonatkozóan, a sportot illetően pedig csak az az egy kérdés szerepelt, hogy Papp László hányszor volt olimpiai bajnok. A szellemi vetélkedésekre a rádió népszerű „Ki nyer ma?” műsorában szereztem gyakorlatot. 1982 őszén vettem először részt ezen a játékon és azóta 51 alkalommal játszottam sikeresen. Márciusban az 52. alkalomra készülök.

— *Hogyan készült fel erre a szellemi vetélkedőre?*

P. J.: Erre különösképpen nem lehetett felkészülni, hiszen nem tudhattuk, milyen

kérdéseket kapunk. Közvetlenül a verseny előtt húztuk ki a kérdéseket egy táskából.

— *Milyen egyéb vetélkedőkön vett még részt?*

P. J.: Szerepeltem a televízióban a Vágó István által vezetett „Van benne valami” c. műsorban 1991 májusában. Ezentúl a „Mindent vagy semmit” c. játékba is küldtem már be kérdéseket, s most várom, hogy a próbafelvételekre behívjanak.

— *Ha eljutna a kilencedik fordulóig, vállalkozna-e a tizedikre is?*

P. J.: Nem. Sőt, ha az első fordulón túljutnék, már az is sikerélmény lenne. A kilencediket igazán még be sem terveztem.

Külön elismerés illeti még Papp Jánoson kívül a győztes csapat összes többi tagját is, azaz: Adravec Lászlót, Ganyecz Lászlót, Kenderes Istvánt, és Tóth Péter Pált.

Kárpáti Tünde

Esős vasárnap – zenével

(koncertkrónika)

Nemes hagyománnyá vált, hogy vak muzsikusok és látó főiskolás társaik évente kamarakoncertet adnak az MVGYOSZ székházának kultúrtermében. 1994. március 6-án ha-

todszer gyűltek össze a lelkes zenebarátok és XVIII–XX. századi szerzők remekműveiből adtak ízelítőt.

Lak István bevezetőjére bizony jó húsz percet várakoztunk ezen a télvégi, esős vasárnapon. A félhomályos teremben, a meghirdetett időpontban, szerény közönség előtt a művészek próbáltak – kis részlete-

ket hallottunk ebből-abból, ízlelgették a zongorát, hangoltak, le-fel vonultak –, úgyhogy a hallgatóság csakhamar az elfogódott várakozásból fesztelen beszélgetésbe csapott át, kis csoportokba verődve örvendeztek egymásnak az ismerősök.

Ebbe a jóleső zszibongásba érkezett műsorvezetőnk és az első kamaraszám előadója, Kuthy Dorottya IV. éves főiskolás fuvolista, valamint zongorapartner, Magyar Csaba. J. S. Bach g-moll szonátáját tolmácsolták. A háromtétéles művet (gyors-lassú-gyors) Magyar Csaba indította el, ami azonnal atmoszférát, a közönségből pedig hallgatóságot teremtett. Számmomra az éneklő, második tétel nyújtott maradandó élményt.

Csókakőről érkezett Ábele Helga, a második szám előadója, aki a móri zeneiskola harmadéves növendéke, s akit egyesek megismerhettek a TV Ki mit tud? vetélke-

dőjén, ahol a középöntőbe jutott. Ekkorra a közönség már kissé megszapordott, így számos szurkolója akadt a vak kislánynak, hogy épségben eljusson a zongoráig. Zárójelben jegyzem meg, ha egy produkció pódiumra kerül, a közönség nyilván a mű interpretálására kíváncsi, annak örül, azt díjazza tapsal. Ámde képtelen kivonni magát annak a kényelmetlen élménynek a hatása alól, ami esetleg a mű előadása előtt, vagy után történik az előadóval. Ismeretlen környezetben vak embert biztonságban el kell juttatni hangszeréhez, és a produkció után vissza kell kísérni a helyére.

Liszt: Desz-dúr Consolation-ja, Ábele Helga előadásában, igényes formálással és kivételesen szép hangszínekkel ajándékozott meg. Fiatal zongoristánk rendkívül muzikális, hangszerének ura. Technikai felkészültségéről Chopin cisz moll kerिंगőjével győzött meg. Kár az ízlésbeli furcsaságokért, a középrész indokolatlan tempóingadozásáért, bár lehet, hogy ezek a lámpaláznak tulajdoníthatók. Szeretnénk többször hallani Helgát!

Rutinos, ifjú művész lépett dobogóra Liszt: Manók tánca c. darabbal. Bizják Dóra – az IBM–AHZ Mozart zongoraversenyén III. díjat nyert, oroszlánkörmet próbálgató muzsikusként – itt, az MVGYOSZ koncertjein „őstag”. Szépen megoldott karakterdarabot hallottunk tőle, kissé visszafogott tempóban.

Annál nagyobb öröm volt hallgatni Debussy hegedű-zongora szonátájának I. tételét Lang Ildikó (V. éves hegedűszakos) és Lakatos Zsuzsanna (IV. éves zongoraszakos) előadásában. A keleties kolorit, a zongora gyönyörű mixturái elbűvölően szép darabban ismertettek meg. Egymásra figyelő és egymást inspiráló kamaramuzsikusként: Ildikó és Zsuzsanna.

Az egyre fokozódó taps, a forrósodó hangulat ismét Magyar Csabát ünnepelte,

aki Debussy: Prelüdek I. kötetéből játszotta el Anacapri dombjai c. darabot. Szép hangszínekkel festette a mediterrán táj vonulatait, bár a „csúcsokra” bizonytalanul érkezünk el, melyet a befejezés muzikális megoldása kárpótolt. Kár, hogy közben az egyik hallgató cukorkáját csak hosszadalmas küzdelem után tudta a celofánból kicsomagolni, így a „zenei környezetszennyezés” ténye beárnyékolta Anacapri darabját.

Igazi telitalálat volt az utolsó szám: Francieuxe zongorára és kürtre írt háromtételű Divertimento-ja. Péter Zsolt harmadéves főiskolai hallgatót Bizják Dóra kísérte. Az első tétel indulószerű karaktert érdekes módon oldotta meg a zeneszerző. Monoton ritmikájú zongorakíséret invitálja párbeszédre a kürtöt. A tétel szerkesztése a szaggatott, izgatott kürtszóló, mely a codában (befejező rész) panaszos deklamációvá (szövegkiejtés) válik. A zongora leütése fejezi be a tételt. Igazi cantilénát, nemes kúrthangot a második tételben kér a szerző. Szinkópált zongorakíséret fölött, dús harmóniákkal megtámasztva élveztük Péter Zsolt játékát. A harmadik tételt virtuóz zongoraszóló indítja. A rohán, szinkópált osztinációt a kürt izgalmas ritmusai teszik feszessé, izgalmassá. Egy éneklő középrész után, sok érdekes kürt-effektust követően visszatér a „vásári-komédiázó” karakter, ahogy azt a tétel elején megismertük. Kiváló kürtöst köszönhetünk vastapsal és Bizják Dóra személyében nagyszerű kamarapartnerrel ismerhetünk meg.

Reméljük, hogy a szárnypróbálgató és a már ismert nevű fiatal muzsikusként – folytatván a jó hagyományt mihamarabb újabb koncerttel örvendeztetik meg hallgatóikat. ● ● ●

Amit a kórokozókról tudni kell

Kórokozóknak azokat a baktériumokat, vírusokat, gombákat és élősdieket nevezzük, amelyek veszedelmes fertőző betegségek okozói lehetnek.

A kórokozók közül azok jelentik a legnagyobb gondot, amelyek sok emberen képesek rövid idő alatt ugyanolyan megbetegedést előidézni. Ezek egyik emberről a másikra közvetett vagy közvetlen módon terjedve tömeges megbetegedést, járványokat okoznak. Napjainkban leggyakoribb az influenzajárvány.

Az emberi kórokozók élettevékenységüket az emberi testhőmérsékleten tudják a leghatásosabban kifejteni. Rendkívül gyorsan szaporodnak. Egyik emberről a másikra terjedhetnek közvetlen érintkezés által, valamint a levegőben lévő apró részecskék, lebegő cseppek közvetítésével, a közös használati tárgyak – pohár, törölköző, evőeszközök, stb – útján. Elszaporodhatnak romlott ételekben, terjedhetnek legyek, szúnyogok közvetítésével, de rágcsálók, egerek, patkányok, valamint háziállatok – kutyák, sertések, juhok –, sőt még papagájok is átvihetik egyik emberről a másikra.

A különböző fertőző betegségek, a járványok elleni küzdelem csak akkor lehet eredményes, ha megtaláljuk a fertőzés forrását. Ezt kell elszigetelnünk, hogy megakadályozzuk a további fertőzést; meg kell ismernünk a terjedés útját, a várható megbetegedések helyét. A veszélyeztetett személyeket, közösségeket megfelelő védelemben kell részesíteni.

Talán sokan nem tudják azt, hogy a fertőző betegségek tünetei nem a megfertőzés pillanatában jelentkeznek, hanem rövidebb-hosszabb idő múlva. A lappangási

idő néhány órától néhány hétig, sőt néhány hónapig is tarthat, de a megfertőzött egyén – jóllehet, még nem mutatkoznak rajta a betegség tünetei — megfertőzhet másokat, ezek újra továbbiakat, s így egyetlen fertőzést a láncszerűen terjedő megbetegedések, járványok követik. A leggyakoribb fertőzőforrás maga a beteg ember. Ha például egy háziasszony, szakácsnő vagy felosztólónő beteg, akarata ellenére is megfertőzheti a félkész vagy kész ételleket, az ételkkel pedig másokat. Lehet az egyébként egészséges dolgozó baktériumgazda, aki magában hordja a fertőző kórokozót anélkül, hogy ő maga megbetegedne.

A fertőzés módjának lehetőségei szinte korlátlanok. Néhányra azonban külön is fel kell hívnom a figyelmet.

Csepp-infekciónak azt a fertőzőmódot nevezzük, amikor köhögés, tüsszentés, beszéd közben nyál vagy orrváladék apró részecskéi kerülnek a levegőbe, s az egészséges ember szervezetébe jutnak. Ez sajnos igen gyakori mások hibájából. Köhögéskor, tüsszentéskor tartsunk zsebkendőt a szájunk elé.

A tápcsatornán, tehát a szájon át bekövetkező fertőzés szerepel a járványok egy másik csoportjában. Ételekkel, vízzel, nem ritkán tejjel, mosatlan gyümölccsel kerül a kórokozó a szervezetbe.

Sérülések következtében is felléphet a fertőzés. Bőrünk megvédi szervezetünket a fertőzésektől, de ha a bőr megsérül, vagyis seb keletkezik, bármilyen kicsi is legyen, rajta kórokozók juthatnak be szervezetünkbe.

Jegyezze meg, hogy körültekintéssel, elővigyázattal a fertőzések jelentős része elkerülhető!

Évfordulók nyomában
Lak István:

400 éve halt meg Balassi Bálint

Balassi vagy Balassa Bálint – nevét mindkét változatban leírta. Élete a XVI. század második felére esett, amikor a három részre szakított Magyarországot bizonytalan, zűrzavaros helyzet jellemezte. Első nagy lírikusunk, verseit már magyar nyelven írta. Elődei még főként latin, német nyelven alkottak. A hazai reneszánsz kiemelkedő poétája. Költészetünket európai rangra emelte.

Balassi Bálint 1554. október 20-án született Zólyom várában. Apja Balassa János, Zólyomnak és a bányavidéknek a főkapitánya, az ország egyik leggazdagabb zászlós ura, akinek a Felvidéken (Nógrád, Zólyom és Liptó megye) nagy területű birtokai voltak. Édesanyja Sulyok Anna volt. A protestáns családban a gyermekek: Bálint és Ferenc is e szellemben nevelkedtek. Az apa kapcsolatban állt gazdag német kereskedőkkel, így a fiukat is oda, Nürnbergbe küldték tanulni. Bálintot, amikor hazatért, Bornemisza Péter nevelte, – aki a kor neves, református prédikátora, írója, a család udvari papja, – és nagy hatással volt az ifjú szellemi fejlődésére.

1569-ben Balassi Bálint apját Dobó Istvánnal (Eger híres védője) börtönbe vetik az uralkodó elleni összeesküvés vádjával. Felesége segítségével Balassi megszökik és ezután a család Lengyelországba menekül. Első irodalmi alkotása itt készül el, a németről magyarra fordított vallási tárgyú mű, szülei vigasztalására: *A Beteg lelkeknek való füveskertecske* címmel. Ez az irodalmi alkotása 1552-ben jelent meg Krakóban. A család még ebben az évben kegyelmet kapott, s visszatértek Magyaror-

szágra. Bálint Egerbe került, hogy hadipályára lépjen. Megismerkedik Ungnád Kristófnéval (Losonczy Annával, aki Losonczy István Temesvár egykori védőjének leánya), aki iránt heves szerelemre lobban. Az asszony azonban egyelőre ellenállt a fiatalember érzéseinek. Az Anna iránt érzett szerelem hatására születtek versei, amelyek költővé avatták.

1575-ben Báthory István, erdélyi fejedelem udvarába került, aki kegyeibe fogadta. Víg életet élt a gyulafehérvári udvarban, s szép hölgyei közül Bebek Juditot meg is énekelte műveiben. Mivel sok gondot okozott a törököknek, a szultán kérte a fejedelemtől kiadatását, amit Báthory István megtagadott. Sőt, magával vitte Balassi Bálintot Lengyelországba. Krakóban ismét vidám napok és újabb szerelmi kalandok következtek. Azonban ez sem tartott sokáig. 1577-ben értesült apja haláláról, és visszatér hazájába. Itthon hűséget esküszik Rudolf császárnak, aki kinevezi hadnagynak és Egerbe küldi szolgálatra. Részt vesz a törökök elleni végvári harcokban. Egerben ismét Losonczy Anna közelébe kerül, s fellángol a régi szerelem. 1582-ben ismeretlen okból otthagyja Egert és Zólyomba megy.

Balassi Bálint 1584 karácsonyán a sárospataki templomban köt házasságot unokatestvérével, özvegy Várday Mihályné Dobó Krisztinával. Ezt követően sógora, Dobó Ferenc Bars megyei főispán hűtlenségi és vérfertőzési pert indít ellene. Szorongatott helyzetében, 1586-ban áttér a katolikus hitre. Az egyházi hatóságok mégis megsemmisítik házasságát és 1589 végén született fiát törvénytelennek nyilvánítják. Még ugyanez évben a király, Rudolf ismét vitézei közé fogadja.

1589. év végén özvegységre jut Losonczy Anna, és Balassi ismét reményekkel közelít

a gazdag asszonyhoz. Ekkor írja hozzá legszebb szerelmes verseit, a Júlia ciklust, de mindhiába. Anna nem bocsátotta meg neki a Krisztinával

kötött házasságot, és nem megy hozzá feleségül. A költő ezután már csak ide-oda hányódik. Az egyre súlyosabbá váló anyagi gondok, viszálykodások és pörösködések elől elhagyja hazáját és Lengyelországba megy. Krakkóban Wesselényi Ferencné Zarkandily Anna házában talált menedéket. Itt születnek újabb szebbnél szebb költeményei, amelyekben az új Annát „Coeliá”-nak nevezi.

1591 őszén visszatér Magyarországra, de a bécsi udvar bizalmát nem sikerül elnyernie. Egyre csökkenő jövedelmét borszállítással és eladással sikerül kiegészítenie. 1593-ban enged Illésházy István felhívásának és többet magával beáll a török ellen harcolók táborába. 1594. május 19-én megsebesül Esztergom falainál. Élete utolsó napjaiban tanítványa, Rimai János a költő és egy jezsuita gyóntató vigasztalja. Irodalmi hagyatékát Rimaira bízta. Néhány nap múlva május 30-án vérmérgezésben veszíti el életét. Holttestét a Liptószentmiklós melletti Hibbére vitték. Földi maradványai ma is ott találhatóak a község templomában.

Balassi Bálint egy kegyetlen korszakban, magánélete zaklatottságában is rengeteget alkotott. Mintegy száz verset, levelek sokaságát, számtalan éneket és drámát hagyott ránk. Költészetében a szerelmi líra összekapcsolódott a török hódítók elleni harc élményével. Kezdetben átvette a humanista szerelmi líra sablonját, de erős egyénisége hamarosan eredeti magyar költészetet teremtett. Alkotásaiban egy tragikus kor kalandos életű személyiségének hangja szólal meg. Ha a korszak és a költő életére vonatkozó dokumentumok elvesztek volna, alkotásaiból akkor is kiolvashat-

nánk a korszak minden fontosabb elemét és a költő személyiségének vonásait.

Műveinek mondanivalói négy téma köré csoportosíthatók: vallásos érzés, szerelem, végvári élet és a bujdosás fájdalma. Vallásos versei a reformáció vonásait tükrözik. Szerelmi költeményeiben az európai reneszánsz hagyományokat, a magyar és a szomszédos országok népköltészetének motívumait foglalta össze.

Balassi Bálint nagy egyéniségét bizonyítja, hogy kora teljes életét mutatja meg saját belső törvényei szerint. Mestere volt a vers szerkesztésének. Költői képei mozgalmasságúak, plasztikusak. Jelzőinek érzelmi gazdagsága kifogyhatatlan. A régebbi magyar költészet hosszú és nehézkes verssorait rövidre, dallamosra tördelte, gazdag és változatos rímekkel tarkította. Ez a Balassi-strófa a versépítés remeke lett. Nála válik külön a dallam és a szöveg, az énekelt versből olvasásra szánt szöveg lett.

Írásai nagyon későn jelenhettek meg. Versei közül az 1630-as években is csak huszonhat vallási tárgyú került kiadásra. Az első teljesebb Balassi életművet Szilády Áron bocsátotta közre 1879-ben. Tehette ezt a Balassi-kódex alapján, melyet a Radvánszky család Radványi kastélyában fedeztek fel 1874-ben. A Balassi összes műveit tartalmazó kétkötetes kiadás 1951-55-ben jelent meg. Szép magyar komédia c. művét 1959-ben adták ki. Több író és költő állított emléket nagy lírikusunknak, köztük: Erdélyi Pál: Balassi élete; Eckhart Sándor: Balassi Bálint c. regényében. Néhány alkotására Kodály Zoltán komponált kórusművet. Arcképét az alsóhrabóci Balassi-képtár őrizte meg, amelyet először a Vasárnapi Újság c. lap közölt 1897-ben.

Balassi Bálint nevét, emlékét alkotásain kívül utcák, terek, intézmények, együttesek őrzik hazánk több településén. Szövetésünk Braille Könyvtárából is kölcsönözhető egy válogatást tartalmazó Balassi kötet. ● ● ●

Tisztelt Olvasóink!

Kossuth Lajos halálának 100. évfordulója tiszteletére kétfordulós műveltségi TOTÓ játékot indítunk. Az első forduló helyes tippjeinek beküldési határideje: 1994. június 15. (Vakok Világa Szerkesztősége, Budapest 1146 Hermina u. 47.).

A két forduló eredményeit összesítjük és a nyertesek vásárlási utalványban részesülnek, amit postán küldünk el részükre. Jó szórakozást kívánunk a játékhoz!
(a szerkesztőség)

I. forduló

1. Hol született Kossuth Lajos?

Sátoraljaújhely (1), Szerencs (x), Monok (2)

2. Mikor született Kossuth Lajos?

1802. szeptember 19. (1), 1804. szeptember 16. (x), 1800. szeptember 20. (2)

3. Melyik városban halt meg?

Rodostó (1), Torinó (x), New York (2)

4. Hol végezte jogi tanulmányait?

Eperjes (1), Sárospatak (x), Sátoraljaújhely (2)

5. Hol szerzett ügyvédi oklevelet?

Pest (1), Sárospatak (x), Pozsony (2)

6. Mikor tartották az első reform-

országgyűlést, amelyen már Kossuth is jelen van?

1832-36 (1), 1839-40 (x), 1825-27 (2)

7. Mikor zárják Kossuthot börtönbe?

1837. május (1), 1839. április (x), 1838. március (2)

8. Hány évi börtönre ítélték?

három (1), négy (x), öt (2)

9. Mikor lesz a Pesti Hírlap szerkesztője?

1841 (1), 1840 (x), 1843 (2)

10. Melyik évben rendezte meg az első hazai iparkiállítást?

1840 (1), 1841 (x), 1842 (2)

11. Mikor hagyja ott a Pesti Hírlapot?

1843 (1), 1844 (x), 1845 (2)

12. Milyen testületet hozott létre a magyar ipar védelmére?

Iparegylet (1), Hazai Védegylet (x), Védegylet (2)

13. Az 1847. évi követválasztáson Kossuthot, mint az ellenzék vezérét, melyik megye jelöli?

Zemplén (1), Nógrád (X), Pest (2)

13+1. Mikor mondja el történelmi tettnek minősült beszédét?

1848. március 3-án (1), 1848. március 5-én (x), 1848. március 11-én (2)

Naderi Szima

Okos kutya? Buta kutya?

Mit gondolunk kutyáink értelméről

Annak ellenére, hogy a kutya az ember legrégebb háziállata, ez a több évezredes múltra visszatekintő kapcsolat tudományosan még mindig nem teljesen feltárt terület. Pedig érdekes kérdés, hogy miért éppen ezzel az állattal kerültünk a legszorosabb érzelmi kapcsolatba, mi a kapcsolat alapja, előnyei a két fél számára, és mennyire változatos formákban nyilvánul meg.

Többek között ezekre a kérdésekre próbál választ keresni az ELTE TTK Etológiai Tanszékén indult kutatássorozat. Ennek részét alkotják saját vizsgálataim, melyekben megkíséréltem feltárni a kutyatartók elképzeléseit kutyáik értelmi képességeiről.

A kutyasétáltatókkal interjút készítettem, megkérdeztem a gazda véleményét a következő témákról:

Mennyire tartja a kutyáját

- Szófogadónak
- Taníthatónak
- Értelmesnek
- Kutyája mennyire érti meg az emberi beszédet
- Gondolkodik-e, és ha igen, milyen szinten
- Mennyire azonosul a gazda érzelmi állapotával és végül,

- Milyen életkorú gyerekekhez tartja hasonlóan kutyája értelmi képességeit.

A válaszok a vártnál sokkal kevésbé voltak elfogultak, vagyis a megkérdezett kutyatartók többsége reálisan, a szakértők véleményével csaknem egyezően ítéli meg a kutya ezen képességeit. Ez alól az egyetlen kivétel a gyerekekhez hasonlítás kérdése (7), ahol a gazdák magasan túlértékelik a kutyát és többségük ötévesnél is idősebb gyerek értelmét véli felfedezni kedvenc állatában.

Egy ágyban a jó baráttal!

A többi kérdésre a leggyakoribb válaszok a következők voltak: 1. a legtöbb kutya némi gyakorlás után fogad szót (nyilván meg kell előbb tanulnia, hogy mit is kívánnak tőle), 2. néhányszori próbával könnyen tanítható és 3. gazdája okosnak tartja. 4. Az emberi beszédből a gazdák többsége szerint a kutya egyes szavakat ért csak meg (bár egyötödük azt gondolja, hogy a folyamatos beszédet is), 5. kutyájuk gondolkodik, csak nyelv nélkül és 6. azonnal megérzi gazdája hangulatát, amit maga is átvesz.

A háttérinformációk közt egy adat különösen felkeltette az érdeklődésünket: a megkérdezett kutyások 45%-a egy ágyban alszik a kutyájával! Ez vélhetőleg a modern társadalmakban tapasztalt „elidegenedéssel”, a családi és érzelmi kötelék lazulásával magyarázható. Persze érdemes volna többet tudni a „kutyával együtt háló” társas és családi viszonyairól, esetleges csalódásairól, kudarcairól vagy sikereiről.

Kíváncsiak voltunk arra is, hogy mi befolyásolja leginkább a gazdák véleményét a kutyákról. A statisztikai elemzés eredménye: az első három kérdésre adott válaszok szorosan összefüggnek egymással, tehát az engedelmes és jól tanítható kutyát értelmesebbnek tartják gazdáik. A beszédértés és a gondolkodás képessége az emberek szemében szintén összekapcsolódik: a beszédet jobban értő kutyáról magasabb szintű gondolkodást feltételeznek. A nőknek szorosabb a kutyához fűződő viszonya és főleg ők alszanak a kutyájukkal egy ágyban.

Vakvezetők - felsőfokon

Érdekesnek bizonyult az összehasonlítás a kutyatartók speciális csoportjával: a vakvezető kutyával rendelkező vakokkal.

Nekik is feltettem ugyanezeket a kérdéseket és eltérő válaszokat ott kaptam, ahol szerepet játszik az a tény, hogy az ő négy lábú társaik magas szinten képzett munkakutyák. Ők az engedelmesség, a taníthatóság és az értelem kérdésénél leggyakrabban a legmagasabb kategóriákat választották:

- Kutyáik első felszólításra szót fogadnak,
- Nagyon könnyen taníthatóak és
- Gazdáik különösen okosnak ítélik őket. A többi kérdésnél nem találtunk lényeges eltérést a két csoport válaszai között.
- A vakok többsége szerint is csak egyes szavakat ért meg a kutyájuk (de egyharmaduk úgy gondolja, hogy a folyamatos beszédet is). Ők is úgy vélik, hogy
- Kutyájuk gondolkodik, csak nyelv nélkül és
- Gazdája érzelmi állapotait azonnal megérzi és át is veszi.
- A kutya értelmének a túlértékelése is megjelenik a gyerekhez hasonlításnál. Ezt az általánosnak tűnő tendenciát magyarázhatjuk az antropomorfizmusra

(vagyis az állatok emberi tulajdonságokkal való felruházására) való emberi hajlammal, aminek alapot ad a kutya nagymértékű empátiás képessége, vagyis az a tény, hogy az emberi érzelmekre nagyon könnyen ráhangolódik.

A vakoknak azonban csak igen kis része (17 %-a) engedi kutyáját az ágyba. Ezt a különbséget magyarázhatjuk az eltérő érzelmi viszonytal, ami egy hobbykutyást és kedvencét, illetve egy nem látót és munkakutyáját összeköt, de valószínűbbnek tűnik az az indoklás, hogy a vakvezető kutyákat a szigorú kiképzés alatt az ilyen „szemtelenségről, kényeskedésről” a leendő gazda kényelme érdekében igyekeznek leszoktatni.

A vakok véleményének okait keresve a következő összefüggéseket találtuk: a vakok számára az engedelmesség és a taníthatóság nagy jelentőségű, hiszen a munkához tartozik, de a munka nem hagy helyet az érzelmeknek. A vakok elsősorban nem azért szeretik kutyájukat, mert szófogadó, hanem mert magas szinten gondolkodik és így képes bonyolult szituációkban helyettük dönteni, vagyis önálló. Ezért rábízhatják magukat a közlekedésben, ami pótolhatatlan segítséget nyújt nekik, és ezt a szeretetükkel viszonozzák. Ők azért tartják okosnak a kutyát, mert jól érti amit mondanak neki, és nem azért, mert engedelmes.

Látható tehát, hogy merőben különböző tényezők magyarázzák az általunk vizsgált két kutyás csoport kutyáról alkotott véleményét, ami nem meglepő, ha figyelembe vesszük, hogy különböző a cél is, amiért kutyát tartanak. És még számtalan, az említettektől eltérő okból tartanak az emberek kutyát, ami befolyásolja őket abban, hogy milyen képük alakul ki az ember legrégebbi társáról. ● ● ●

Dr. Földi János

Görög monda (töredékes)

Etikosz: Oh teknőclantú dalnok! A nagy hőstetteket hallván a délosziak szeméből hull a könny. Arra kérek, hogy búcsúzóul énekelj nekik még egy történetet, híres hangszere-det pengelve. Oh múzsák kedveltje, tégy eleget kérésüknek!

Dalnok: Szívemet melegség járja át, ha dalomnak örvend ki hallja.

Etikosz: E sziget lakói csodálják Hermész lantjának hangját és énekeidet a nagy ősök hősi tetteiről. Csodálatukat és elismerésüket ezüsttel és arannyal fejezik ki, melyet lábaid elé helyeznek, és csak arra kérnek szelíd alázattal, hogy énekelj meg e sziget egyetlen híres fiának, Delemosznak hősi életét.

Dalnok: Istenek adománya e sok találat, és az istenek azt akarják, hogy megosszam veled hű kísérőm és jó barátom. Vedd felét, ahogy testvérek közt szokás. Delemosz hőstetteit pedig ezüst és arany nélkül is hirdetni fogom útjaimon, hiszen tudod, hogy a lant és a dal az életem.

Etikosz: Oh dalnokok atyja. Te kegyes és igazságos vagy mint Zeusz. Fontold meg újra döntésedet! Én nem csak énekeltem veled a hősök történeteit a délosziak örömeire, hanem én vagyok az, aki téged kísér városról városra. Bizonyos vagy benne, hogy az isteneknek az a szándéka, hogy ezen találatoknak csupán a felével honoráld hű barátságomat?

Dalnok: Pallasz Athéné örökös döntésem felett. Vedd Etikosz a részedet és ne légy elégedetlen!

Etikosz: Oh nagy vak, kit a múzsák a tenyerükön hordoznak, bölcs vagy és igazságos, de az istenek azt sugallták nekem, hogy ezt az adományt mi nem oszthatjuk fel egymás között, hanem neked azt az ifjú dalnokok képzésére kell felajánlanod. És hogy ezen feladatodnak könnyebben tehesd eleget, hajlandó vagyok e csorba déloszi találatokat átváltani jó athéniakra.

Dalnok: Különös isteni sugallataid vannak Etikosz. Az ifjú dalnokoknak azon adományát, amelyből áldozatot kellett volna bemutatniuk Hygénia oltárán, Déloszba indulásunk előtt úgy kaptad meg, hogy térden csúszva, melledet verve könyörögtél a papnőnek. Tégy belátásod szerint a részeddel Etikosz, én a részből újrarahúrozatom teknőclantomat és veszek egy új sarut.

Hajós: Hajónk előtt a hullámokat három ágú szigonyával elsimította Poszeidón. A szélben dagadnak a vitorlák, és amott már látszanak Attika partjai. Mielőtt Hélioszlészállna szerkeréről, kikötünk Athénben.

Dalnok: Oh Athén! Te vagy a Peloponészosz legszebb városa. Bár nem láthatom faragott oszlopú csarnokaidat és zöldellő ligeteidet, de te vagy a legkedvesebb szívemnek, te engeded hozzám a múzsákat, te vagy a hazám.

Küldönc: Nagy dalnok, kit mindannyian szeretünk és tisztelünk, ki városunk jóhírért terjesztetted a hellének között, Etikosz panaszára meg kell je-

lenned az Arkhónok tanácsa előtt. Jöjj, kísérlek!

Medón: Nehogy valaki pártossággal vádolhasson, nektek, kik itt mind megjelentetek az ítékezés csarnokában, el kell mondanom, hogy a minap Etikosz egy jelekkel teleírt agyagtáblát küldött el hozzám.

Etikosz: Oh nagy Medón! Zeuszra kérek ... Az csak neked szólt.

Medón: Etikosz dicsőít engem és nagy őseimet, majd felsorolja a nagy lantos minden hibáját, melyek miatt neki ellenszenves. Felrója, hogy a nagy vakot már nem érdekli a művészet, elfordítja homlokát a múzsák csókra nyújtott ajkaitól. És hibájául említi azt is, hogy nem volt hajlandó vele közösen pengetni a lantot, bár ismeri mindkét szólamot. Ezután rátér röviden a Déloszban történetekre.

Ifjú dalnokok: Oh mester! Szemeid vakok, de lelked mindent lát. Lábaid elé helyezzük gyermeki lantjainkat és előtted meghajolva kérünk, hogy taníts továbbra is minket!

Etikosz: Ti ifjak! Mesteretek elbukott és ti mégis körülveszitek. Méltatlanok vagytok barátságomra. Méltatlanok vagytok arra is, hogy pillantásom rátok emeljem. A tegezés jogát is megvonnám tőletek, de sajnós ezt nem tehetem, mert korunkban

még nem ismerik a magázódást.

Medón: Tudom, dalnokok fejedelme, hogy Etikosz panaszát hallván a déloszi tálentumokat elhelyezted kincsházamban; és tudok mindent, mi Déloszban történt, hiszen én is ismerem a monda elejét.

És most halljátok az arkhónok tanácsának döntését! Nagy dalnok, tektonóclant mestere, kit az utókor Homéroszként fog emlegetni, vétettél szokásaink ellen, ezért az arkhónok tanácsa figyelmeztet, hogy a jövőben jobban fontold meg döntéseidet. És téged Etikosz, ki barátodat megtagadtad és elárultad, ki ellenségeskedést és széthúzást szítottál a falakon belül és ezzel gyengítetted városunkat, téged az arkhónok tanácsa ...

A közelmúltban előkerült agyagtáblák egy, az i.e. nyolcadik században játszódó történetet tartalmaznak. Medón az átmeneti kor utolsó királyának, Kodrosznak volt a fia, ő volt az első arkhón. Sajnos a hetedik agyagtábla sérülten került elő, ezért a történet végét nem ismerjük.

(Dr. Földi János írása a képzelet születtje, de ha valaki valamiféle aktualitást vél felfedezni benne, az nem a véletlen műve. – a szerk. megj.)

Meghívó

Balassi Bálint halálának 400. évfordulója alkalmából a pasztorek Színjátszó csoport bemutatja a költő Szép magyar komédia c. művét, amelyben elhangzik a szerző néhány megzenésített alkotása is. A

műsorban közreműködik a Landini együttes. Az előadás 1994. május 21-én, szombaton délután három órakor lesz szövetségünk székházában, Budapest, XIV kerület, Hermína u. 47. A műsor után zene, tánc, büfé várja a résztvevőket. Belépődíj: 50 forint. Minden irodalomkedvelőt szere-

Semseyné Legeza Ilona könyvismertetője

Gabriel Garcia Márquez: Száz év magány

Száz év magányban a Buendiák öt nemzedéke éli végig a középkortól a XX. sz. második negyedéig vezető történelmet; a születéstől a kipusztulásig. Ez a népes család Macondóban élt, valahol Dél-Amerikában, valahol a világon, a képzelet megmérhetetlen távolában, egy soha-sehol-nincs-nem-is-volt faluban. És ez a falu olykor alig mutatkozott többnek egy család magánvállalkozásánál, – de életének ritmusa akkor is mint ha a mi bordáink védelmében lüktetne.

S hogy miért érintett olyan közéről ez a mocsár és őserdő szorításába fogott mikrovilág, mint közeli jóbarátom, hozzátartozóm sorsa? És kicsodám énnekem Jose Arcaido Buendia és Ursula Ignarám, a macondoi Buendiák ősszülei, hogy részvételre kész részvétellel figyelem az ő sorsukat és leszármazottaikét?

Talán azért, mert a bibliai mítoszok, a magyar eredet-mondák, meg Macondo alapításának Száz év magánybeli legendája hasonlít annyira, hogy a közös hang, a közös hívás, a közös emberi lényeg kihallatszik belőle. Ebben a műben együtt él: a „fiktív” és a „valós”

történet, az álomszerű és a dokumentált (hála a legendának és a mítoszoknak). Macondo egyetemes helyé tágul egy olyan történetben, amely az emberi

idő eredetéről és rendeltetéséről, s az embert megmentő vagy tönkretévő álmokról és vágyakról szól. Márquez regénye játékos és megrendült szemléje azoknak az emberi adottságoknak, amelyek gyönyörű seregével elűzhetnénk a magányt, s melyeket eddig még nem tudott igazán győzelemre vinni az emberiség. Könyvében úgy szeretnek – olyan eksztázissal, olyan hévvel – ahogy talán még egyetlen regényben sem. S még a gyűlöletük is valami ilyesmit sugall! A régi emberek, ősatyák, ősanyák „elferdült” energiái a valóság káprázataival. Az önpusztító erők, amelyek – megszelídülve – a világot fordíthatnák ki sarkából!

Ez a regény (mint minden nagy mű) az ember metaforája, az élet hatalmas példázata. Szilaj, fantasztikumaiban is reális eposz a mértéktelen szerelemről és bánatról, a kifogyhatatlan emberi leleményről és a csillapíthatatlan sóvárgásról. A sokágú életről: egy család törzsében, terebélyében.

Márquez egy dél-amerikai család száz esztendejének történetébe sűríti mindazt a modern és tragikus tudást, amellyel megakadályozta íróit ez a kor; az emberről, az életről, a társadalomról való könyörtelen lírai tudást. Lírait mondok, mert a regény sajátossága éppen a lírába sűrített tapasztalat, a költészetté emelt epika. A legcsodálatosabb anyagnak, az emberi vérnek a hőskölteményét írta meg: a káprázatos átalakulásokat és az elkerülhetetlen ismétlődéseket.

És micsoda tékozló tisztelete a nyelvnek! Fejezetnyi történetet „áldoz” fel az író, csak azért, hogy egy-egy mondata telítettebb legyen. Műve nyers és átszellemített, tréfás és zord, őserdő-burjánzású és vízesés-szavú. Többnyire ciklon módjára sodorja, pördíti az eseményeket, a mondatokat, s mégsem érezzük zsúfolónak. Ért hozzá, hogy néha pihentesse a képzeletünket, ért a csend művészetéhez. (A Száz év magány négyszáz oldalnyi, verstömörségű, szökőárként gördülő prózaszöveg, melynek magyar nyelvű fordítását Székács Vera remekelte.)

Márquez humorai-róniája a legnemesebbek közül való. Old és sűrít, ítél és felment. A vágy és szenvedély varázslatos, leigázó és fölszabadító erejéről ritkán olvashatunk ily gyönyörű sorokat, mint ennek a regénynek a lapjain. Az örökké visszatérő, gyötrelmet és beteljesülést hozó szerelemben Márquez a magány és a reménytelenség ellenszerét találja meg, s ez teszi a tragikus történetet legmélyebb mondanivalójában optimistává. A végzet erejével a cselekvő akaratot szegezi szembe. Bármiképp is dől el a párbaj, csak egy a fontos: az ember merje vállalni a küzdelmet. Az egyetlen igazi veszély: a magányosság. Igazán csak az elreteszelt ajtók és a zárt szívek veszélyesek. Amire Márquez figyelmeztetni akar: minden eszközt jónak kell találnunk, ami együtt tartja az embereket. Ezen az úton – Márquez regényében – a nők igazodnak el legkönnyebben, ők terelik rá újra meg újra a hatalomvágyba belegabalyodott férfiakat. A férfiak bámulatos energiájuk és akaraterejük ellenére törékeny gyermekeknek tűnnek, képtelenek arra, hogy elviseljék álmaik szertefoszlását,

de erőfeszítéseikben fellelhető a hősiesség legfőbb eleme: a teljes odaadás. Márquez legizgalmasabb leleménye ez: ahogy antipatikus hőseit éppen antipatikus voltak tragikumában láttatja esendő, részvétre érdemes embernek. Voltaképpen minden Márquez-hős ilyen angyalba oltott ördög, ördögbe oltott angyal – csupán angyali-ördögi tulajdonságuk keveredési aránya különbözteti meg őket egymástól. (De milyen tökéletesen megkülönbözteti, milyen összetéveszthetetlen egyéniségként állítja őket egymás mellé, egymással szembe!)

A jellemalkotásnak ez az ambivalenciája teremti meg a márquez-i epika összetéveszthetetlen atmoszféráját, a márquez-i ironiát, amely Thomas Mann-éval rokon, meg az időnek azt a fölényesen szabad, szuverén kezelését, amely szintén a Thomas Mann-i epika csúcsteljesítményeivel (a József tetralógiával vagy a kisebb terjedelműek közül a kiválasztottal) állítható párhuzamba. De Márquez nemcsak megismétli Thomas Mann remekműveinek csodáját: roppant szintézisben egyesíti is a mítosz teremtését és racionális magyarázatát.

A kisregények hosszú korszaka után ezzel egy új szintetikus nagyregénykonvenciót alapoz meg. Mindenekelőtt nem elsősorban terjedelmét, hanem belső ívét, időbeli fesztávolságát tekintve nagy, (mint az európai regényirodalom kiemelkedő alkotásai közül Virginia Wolf: Orlandója) az epikai pillanatot mélységét növeli meg, szinte végtelenül (mint pl. Hermann Broch: Vergilius regénye); lírai, drámai, és mitoló-

gikus elemeket olvaszt az epikába (mint Joyce: Ulysses-ben, Bulgakov: a Mester és Margarétában). Azt is érzékelteti a felsorolás, hogy az epikának ez az új szintézise korántsem előzmények nélküli. És természetesen az előzmények között van a század közepétől felvirágzó latin-amerikai próza, sőt költészet is. Mert a Márquez teremtette szintézis aligha képzelhető el Asturias, Carlos Fuentes, meg Neruda és Guillén elkötelezett realizmusa nélkül. Ez az eszmei töltés adja Márquez epikájának tartalmi magvát. Plebejus szemlélet ez, nem „közérthetőségre” apelláló Stírealizmus. Realista szemléletmód, amelynek nincs szüksége aprólékos magyarázkodásra, mert egylényegű annak a közösségnek a szemléletmódjával, amelyhez elkötelezte magát.

Ezért engedheti meg magának, hogy több legyen, mint a valóság felszínének szóbeli másolata. Hogy olyan bonyolult verbális helyzetet is teremtsen, amelynek az élet hétköznapi gyakorlatában nem jönnek ugyan létre, de amelyek megfelelnek annak a kusza, egyszerre reménykeltő és ijesztő valóságnak, ami a mai ember. Akit egy másik latin-amerikai művészóriás, Siquieros – A század arca c. képén – formátlan kötömb—ábrázattal, könyörgésre előrenyújtott, üres tenyérrel festett meg.

S hogy nemcsak személyes elragadtatás miatt íródott ez a recenzió az átlagosnál sokkal hosszabbra, álljon itt bizonyítékul még egy fél mondat: Márquez ezért a regényéért irodalmi Nobel-díjat kapott.

Hangoskönyvtári „változatát” Bodor Tibor színészi tehetsége-teljesítménye, mesterségbeli többlete teszi még maradandóbbá.

Felhívások, közlemények

Értesítjük a Recognita plus 2.00 verzióját használó, Brailab-PC beszélő adapterrel rendelkező számítógéptulajdonosokat, hogy a RECOGNITA RT székházában (Budapest, XII. kerület Márvány utca 17.) Kajos Évánál átvehetik az AUGE segédprogram 2.00P változatát a módosított recognita programmal együtt. Az új program a Brailab-PC adapterrel is igen jól használhatóvá teszi az olvasóprogramot, mivel on-line módban beszél.

(Csapó Endre)

★

A Fővárosi Szociális Központ és Intézményei 1993 tavaszán pályázatot írt ki

esettanulmányra a szociális szférában dolgozó családgondozók, szociális munkások részére. A pályázaton IV. díjjal jutalmazták Kiss Enikő munkáját, aki a Vakok Családsegítő Központjában dolgozik, mint családgondozó. Pályázatának témája: Egy vak fiatal életének kísérése (socialwork = egyéni esetkezelés módszerével) az intézeti gondozástól az utógondozásig – a látássérültek teljesértékű szociális rehabilitációjának lehetőségeit vizsgálta. Az ünnepélyes díjkiosztás 1994. március 8-án volt a Fővárosi Szociális Központ dísztermében. Gratulálunk!

(a szerkesztőség)

Lak István

Végső búcsú Györkös Jánosnétól

Néhány napos szenvedés után, életének 87. esztendejében, 1994. március 6-án elhunyt Györkös Jánosné. Közel hat és fél évtizeden át volt gondos háziasszonya az épületnek, amelyben előbb az egykori gazdát, majd szövetségünket szolgálta. „Mamika” — a legtöbben így hívták, sokan ismerték, becsülték és szerették őt.

Lovrity Anna (Györkös Jánosné) 1907. június 11-én született Kassán. Az I. világháború után szülővárosát elszakították hazánktól, ő ezután került Budapestre. 1929. szeptember 9-től egyhelyen dolgozott, szinte haláláig. Akkor dr. Vitéz Sipeki Balás Bélához került, mint szobalány. A módos, becsületes úri házaspár taníttatta az ügyes, fiatal, szorgalmas lányt, aki az iskola befejezése után szakácsnőjük lett.

Lovrity Anna 1938-ban ment férjhez Györkös Jánoshoz, aki Sipekiék házvezetője volt. A szorgalmas, rendszerető Györkös-házaspárt nagyon szerették Sipekiék. Györkösének nem született gyermekük.

1947-től, amikor a ház teljes egészében a szövetség tulajdonába került, Györkös János lett az épület portása, mindenese haláláig, 1975-ig. Ő is és felesége is szerették a látássérült embereket. Akik rendszeresen bejártak a szövetségbe, azokat névszerint is ismerték. Férje halála után Györkös néni látta el a gondnoki teendőket nyugdíjbavonulásáig, 1989-ig. Azonban ezt követően is dolgozott, gondozta,

ápolta a virágokat, a kertet. 1994. március 2-án vitték kórházba, ahonnan már nem térhetett vissza szeretett otthonába, ahol még az előző nap délutánján is gereblyézte, rendezte a kertet, készült a tavaszra.

„Mamikának” a bejáró tagtársakhoz, és hozzánk, a szövetség dolgozóihoz is, mindig volt néhány kedves szava. Ő azonban a gondjaival, bajaival senkit sem terhelt. Valamennyien tiszteltük és szerettük emberségéért, törődő gondoskodásáért. Áldozatos munkáját nemcsak mi értékeltük, hanem a szövetség vezetősége és felettes szerve is: 1971-ben Braille Emlékérmét, 1978-ban pedig a Munkaéremrend bronz fokozatát kapta meg.

A tiszteletreméltó asszony nem kért tudásával. Azt is csak kevesen tudták róla, hogy kitűnően beszélt és olvasott németül. Egy alkalommal a csereüdülésben résztvevő magyar csoport tolmácsa volt Németországban.

Györkös Jánosné temetése 1994. március 17-én volt a rákoskeresztúri temetőben a római katolikus vallás szertartása szerint. A szövetség nevében Erhartné dr. Molnár Katalin főtitkár búcsúzott tőle Kosztolányi Dezső: Halotti beszéd c. versével, amelyet meghatottan, nagy átéléssel mondott el. Búcsúztak tőle unokai, unokahúga, jó ismerősei, tisztelői, de gondolatban „az ő nagy családja, a vak és gyengénlátó emberek és a szövetség dolgozói” is. Búcsúztak tőle az „égiek” is, villámlás és dörgés kíséretében. Sírját teljesen befedték a kegyelet virágai. Úgy őrizzük meg híven emlékét, ha a ránk hagyott kertjét és virágait hozzá hasonlóan gondozzuk és ápoljuk. Nyugodjék békében!

Hirdetések

60 éves, 165 cm magas, magányos, gyengénlátó özvegyasszony korban hozzáillő, józanéletű férfi ismeretséget keresi. Nem kell örökség, szeretetre vágyok! Leveleket „Dunántúl” jelígre a szerkesztőségbe kérem.

Megismerkednék 34-40 év közötti hölgygel (egy kiskorú, 3 éves gyermek nem akadály). Komoly gondolkodású, látássérült, igényes, 44 éves férfi vagyok. A válaszokat „Minden érdekel” jelígre a szerkesztőségbe kérem.

Eladó egy jó állapotban lévő, komplett CB rádió. Megtekinthető minden nap 12-14 óra között a Budapest, XIV. kerület, Erzsébet királyné útja 101/B szám alatt (Vitoics Imre).

Gyengénlátó házaspár eltartási szerződést kötne sorstársal, otflakásért. Az érdeklődők leveleit „Gondoskodás” jelígre kérik a szerkesztőségbe.

Eladó Balatonkenese Széchényi u. 26. sz. alatti (a faluközpontban) 774 négyzetméteres ingatlan. A ház fele részben lakott, víz, villany, gáz van. Értéke: 2,8 millió forint. Érdeklődni a 112-3393-as telefonszámon lehet, Kelemen néven.

36 éves, 156 cm magas gyengénlátó, rokkantnyugdíjas fiatalember megismerkedne korban hozzáillő hölgygel házasság céljából. Káros szenvedélyem nincs. Lakásom van. A válaszokat „Csak te hiányzol” jelígre a szerkesztőségbe kérem.

Szerkesztőség munkatársai: Lak István és Fehér István
Telefon: 1210-440/114-es mellék. Az újság előfizethető a megyei szervezeteknél egész évre 120 Ft-ért a tárgyévet megelőző november 30-áig, félévre 60 Ft a tárgyév II. féléve előtti május 15-éig

SZÉP A FÉNYKÉP F O R T E P A P Í R O N
SCHÖN SIND DIE BILDER AUF F O R T E P H O T O P A P I E R
YOUR PICTURES ARE NICE ON F O R T E P H O T O P A P E R S

PHOTO FILMS
PHOTO
AND PAPERS

FÉNYKÉPEZÉSHEZ HASZNÁLJA A FEKETE-FEHÉR ÉS SZÍNES
F O R T E A N Y A G O K A T !

BENUTZEN SIE ZUM PHOTOGRAPHIEREN DIE SCHWARZ-WEISSEN
UND FARBIGEN F O R T E M A T E R I A L I E N !

USE IT TO THE BLACK-AND-WHITE AND COLOR
P H O T O - M A T E R I A L S M A D E B Y F O R T E !

F O R T E F O T O K É M I A I I P A R

2691 VÁC, VAM UTCA 3. PF. 100. TELEX: 22-5022
HUNGARY

PROXERV az ön partnere !
Informatikai, Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.

☛ Budapest, 1052 V. Fehérhajó u. 2. ☎ 1-374-255

Számítástechnikai tanácsadás, rendszerfejlesztés

TITKÁR iroda automatizálási rendszer

- ☛ Partner nyilvántartás és céginformáció
- ☛ Lekérdezések
- ☛ Levelezés hat nyelven, szövegszerkesztővel
- ☛ Ki- és bejövő iratok iktatása
- ☛ Határidő nyilvántartás, időpont egyeztetés
- ☛ Feljegyzések kezelése
- ☛ Közvetlen telefax küldés és fogadás

Oktatás

- ☛ Alapfokú számítástechnikai ismeretek
- ☛ PC számítógép kezelés
- ☛ WORD szövegszerkesztő

Műszaki szolgáltatások

- ☛ Számítógépek és hálózatok telepítése
- ☛ Számítástechnikai eszközök javítása
- ☛ Szervíz

Komplex kereskedelmi rendszer

Export és belkereskedelmi modul

- ☛ Ajánlatok, engedélyek, kötések és a lebonyolítás kezelése
- ☛ VÁM 91
- ☛ Ügyletkövetés
- ☛ Teljeskörű gépi okmányolás
- ☛ Telefax kapcsolat

Import modul

- ☛ Megrendelések, ajánlatok, engedélyek, kötések és a lebonyolítás kezelése
- ☛ VÁM 91
- ☛ Ügylet követés
- ☛ Teljeskörű gépi okmányolás
- ☛ Telefax kapcsolat

Főkönyvi és folyószámla rendszer

- ☛ Analitikus és főkönyvi nyilvántartás
- ☛ Széleskörű lekérdezési lehetőséggel
- ☛ Állományszintű kapcsolat a kereskedelmi rendszerekkel

Rendszereink egymással kapcsolhatók, modulonként is megvásárolhatók
Számítástechnikai segédanyag kereskedelem

